

Edukacja kulturowa Opolszczyzny

„EDUKACJA KULTUROWA OPOLSZCZYZNY - EDUKO 2016-2018”

RAPORT KOŃCOWY EWALUACJI PROJEKTU

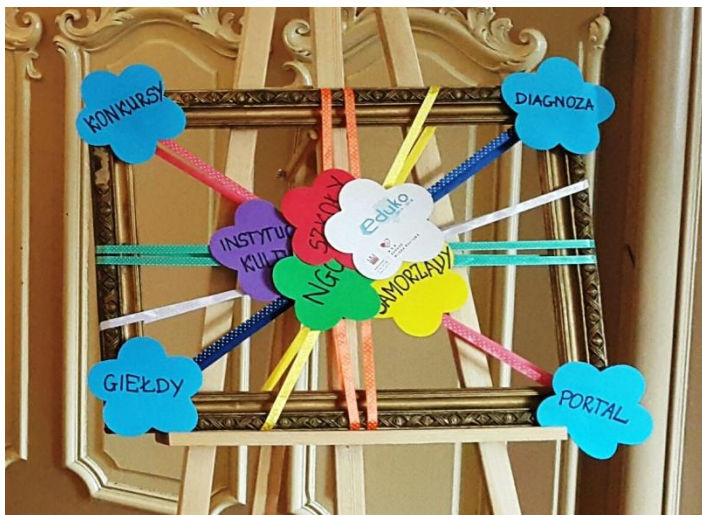
Beata Bułka

współpraca: Joanna Ojdana

Opole 2016

Główne założenie procesu ewaluacji w programie Bardzo Młoda Kultura (zwanym dalej BMK) i jednocześnie projektu pn. „Edukacja kulturowa Opolszczyzny - EDUKO 2016-2018”, której celem było realne uczestnictwo lokalnych operatorów Programu zostało spełnione. Określono role i zadania osób odpowiedzialnych za proces. W ramach prac przygotowawczych odbyło się 12 kwietnia 2016 r. spotkanie z udziałem lokalnego operatora Programu, jego partnerów strategicznych, badaczy oraz przedstawiciele władz samorządowych, w trakcie którego m.in. przedstawiono i przedyskutowano cele ewaluacji oraz jej szczególny status w programie BMK. W ww. spotkaniu wzięło udział 9 osób, w tym Marszałek Województwa Opolskiego Andrzej Buła, który objął patronatem honorowym projekt. Ewaluacja była formą pomocy w codziennej pracy oraz praktyce osób współpracujących i pracujących w/naz rzecz EDUKO. Towarzyszyła wszystkim działaniom projektowym.

Najczęstszym narzędziem ewaluacji był kwestionariusz ankiety, wspierany techniką obserwacji, grupą fokusową oraz rozmową kierowaną. Za pomocą arkusza obserwacji zwrócono uwagę na stopień zadowolenia uczestników różnego rodzaju wydarzeń towarzyszących realizacji projektu (warsztaty, szkolenia, spotkania, I Forum Ludzi Kultury). Metodę grupy fokusowej wykorzystano głównie podczas spotkań informacyjno-diagnostycznych i I Forum Ludzi Kultury.

Eduko, I Forum Ludzi Kultury, Moszna 9-10 listopada 2016 r., (fot.: J. Ojdana).

EWALUACJA DZIAŁAŃ DAIGNOSTYCZNYCH

Ewaluacja działań diagnostycznych miała charakter dwuetapowy. Spotkania zespołu roboczego ds. przeprowadzenia diagnozy odbywały się w zależności od potrzeb. W celu realizacji badań wykorzystywano organizowane w ramach projektu przedsięwzięcia, tj.: spotkania sieciujące, warsztaty, spotkania zespołów roboczych, partnerów strategicznych, komitetu sterującego itd. W ramach badań przeprowadzono sześć zogniskowanych wywiadów grupowych z:

- pracownikami domów kultury i innych podmiotów związanych z edukacją kulturową (Prudnik, Opole),
- rodzicami dzieci uczęszczających do przedszkola oraz dyrekcją placówki (Opole),
- bibliotekarzami (Opole; respondenci reprezentowali różne miejscowości i rodzaje bibliotek),
- działaczami z organizacji pozarządowych (Byczyna),
- nauczycielami (Opole; pedagodzy ze szkół wszystkich szczebli, z różnych miejscowości).

Zebrano 80 kompletnie wypełnionych ankiet sporządzonych przez Narodowe Centrum Kultury (dalej: NCK) na potrzeby BMK, które poddano analizie, a także dane z kwestionariuszy wypełnianych przez uczestników spotkań sieciujących (72 ankiety) oraz szkoleń (242 ankiety). Wykorzystano również dodatkowe techniki: obserwacja podczas I Forum Ludzi Kultury – giełdy projektów, wiszące pytania podczas forum, ankieta podczas forum; obserwacja podczas spotkania ze studentami dot. wolontariatu w kulturze w Studenckim Centrum Kultury. Szczegółowe informacje o liczbie uczestników badań diagnostycznych, liczbie i formach innych działań znajdziemy w metodologii raportu końcowego (czytaj poniżej).

Wystawa „Opolskie EDUKO 2016” połączona z badaniem diagnostycznym podczas I Forum Ludzi Kultury, Moszna, 9-10 listopada 2016 r. (fot.: J. Ojdana).

Przygotowano wstępny raport diagnostyczny prezentujący dane z badania desk reserch pt. „Podłoże instytucjonalne dla edukacji kulturowej w województwie Opolskim”. Jest on efektem pierwszego etapu procesu diagnozowania obszaru edukacji kulturowej na Opolszczyźnie. Zawiera m.in. zestawienia statystyczne dotyczące instytucji kultury, analizę ilościową dokumentów strategicznych gmin, analizę oferty edukacyjnej opolskich uczelni i dorobku badaczy zajmujących się edukacją kulturową, analizę ilościową aktywności internetowej instytucji kultury. Celem tej części badania była analiza danych zastanych, umożliwiających wstępny opis warunków zewnętrznych, w jakich realizowana jest edukacja kulturowa. Uzyskane wyniki stanowiły materiał pomocniczy przy projektowaniu badań empirycznych na temat lokalnego potencjału edukacji kulturowej¹. W opracowaniu znalazły się m.in. takie zagadnienia jak:

1. Problematyka edukacji kulturowej w ujęciu teoretycznym i badaniach opolskich naukowców
2. Kształcenie w obszarze edukacji kulturowej
3. Kultura w dokumentach strategicznych urzędów gmin
4. Infrastruktura kultury na Opolszczyźnie
5. Typy instytucji kultury
6. Uczestnictwo w kulturze
7. Udział instytucji z województwa opolskiego w konkursach grantowych
8. Wnioski i rekomendacje (cyt. poniżej):

Wnioski

Statystyki publiczne nie gromadzą danych na temat działalności edukatorów kulturalnych – instytucje kultury nie są zobowiązane do upubliczniania informacji na ten temat, dlatego eksplorację problemu edukacji kulturowej na Opolszczyźnie rozpoczęto od analizy dostępnych publicznie informacji, które w sposób pośredni wskazują na możliwości prowadzenia edukacji kulturowej w województwie oraz poziom zaangażowania instytucji kultury w przygotowanie oferty edukacyjnej.

1. Problematyka edukacji kulturowej w ujęciu teoretycznym i badaniach opolskich naukowców:

Środowisko akademickie w regionie opolskim cechuje pewna samoreferencyjność i jednocześnie złożoność relacji. Oznacza to między innymi, że zawiązują się dość trwale

¹ Czerner Anna, Nieroba Elżbieta, Raport „Podłoże instytucjonalne dla edukacji kulturowej w województwie opolskim. Wstęp do diagnozy”, Opole 2016, <http://eduko.opole.pl/wp-content/uploads/2016/07/Diagnoza.pdf> dostęp [20.11.2016 r.]

alianse badaczy zainteresowanych podobną problematyką, publikujących i konferujących we własnym gronie. Poza tym nie zawsze możliwe jest jednoznaczne oddzielenie instytucjonalnych obszarów działalności naukowej od sfery co prawda publicznej, ale o mniejszym stopniu formalności (np. sektora NGO). Wspomnianą samoreferencyjność nieco rozbija fakt, że edukacja kulturowa jest ex definitione dziedziną interdyscyplinarną, co wyraźnie potwierdza nasza analiza. Zajmują się nią przedstawiciele całej gamy różnych dyscyplin – od pedagogiki i kulturoznawstwa, poprzez polonistykę, socjologię, po historię i teorię sztuki. Warto zarejestrować jeszcze jeden istotny fakt – termin „edukacja kulturowa/kulturalna” pojawia się w pracach opolskich akademików rzadko. Jest niewiele publikacji w samym tytule anonsujących tę problematykę, również nieczęsto interesujące nas pojęcie pojawia się w treści artykułów naukowych. Mimo to lektura wielu z tych prac wskazuje, że w istocie ich tematyka koncentruje się na edukacji kulturowej. Brakuje im tylko tego konkretnego spoiwa – terminologicznego, organizacyjnego (w postaci np. jednostki dydaktyczno-naukowej), redakcyjnego, czy po prostu wyrastającego z jednego, podzielanego paradygmatu. Nie czynimy z tego absolutnie zarzutu, bowiem nauki społeczne i humanistyczne mają swoją „miękką”, opierającą się nadmiernej kategoryzacji, specyfikę. Raczej chcemy wskazać na potencjał, który jest nie w pełni wykorzystany lub inaczej – nie w pełni ukierunkowany na problematykę edukacji kulturowej.

2. Kształcenie w obszarze edukacji kulturowej

Na podstawie oferty edukacyjnej opolskich uczelni można stwierdzić, że osoby zainteresowane zdobyciem wiedzy i praktycznych umiejętności w zakresie edukacji kulturowej, powinny bez trudu znaleźć odpowiedni dla siebie kierunek studiów lub - by być tu precyzyjnym – najczęściej specjalność w ramach kierunku podstawowego. Problemem mogą w niektórych przypadkach być uregulowania formalne ograniczające (a w każdym razie utrudniające) dostęp do studiów II stopnia osobom o wykształceniu innym niż wskazane w kryteriach rekrutacyjnych (co dotyczy np. kandydatów z dyplomami spoza humanistyki).

3. Kultura w dokumentach strategicznych urzędów gmin

Trzeba wyraźnie zaznaczyć, że – gdyby analizować tylko poziom deklaratywny wyrażony w dokumentach publicznych – opolskie gminy dostrzegają i doceniają znaczenie kultury dla wszechstronnie pojętego rozwoju lokalnego. Odniesienia do sfery kultury są bowiem obecne we wszystkich upublicznionych przez te jednostki samorządowe planach, programach lub strategiach rozwojowych. Co więcej, na ogół odniesienia te nie są sporadyczne, zdawkowe i „dekoracyjne”, tylko solidnie powiązane z innymi wymiarami funkcjonowania gminy – gospodarczym, społecznym, infrastrukturalnym. Wydaje się, że ta tendencja może się jeszcze wzmocnić, gdyż w 2014 znowelizowano zapisy dotyczące samorządowych programów rozwoju

i obecnie gminy powinny koordynować swoje plany z celami formułowanymi na poziomie ponadlokalnym, co w praktyce będzie oznaczać obligację, żeby wymiar kulturowy adekwatnie wpisać w programy lokalne.

4. Opis infrastruktury kulturalnej w województwie opolskim

Liczba instytucji kultury działających na terenie województwa opolskiego spada – tendencja ta charakterystyczna jest dla całego kraju. Jednakże dalsza analiza wykazała, że nie jest to cecha właściwa wszystkim powiatom i gminom. Pod względem wartości wskaźnika zrelatywizowanego (liczba instytucji na 1000 osób) najkorzystniej wypadają powiaty krapkowicki, namysłowski, prudnicki, zaś najniższe wartości osiągnęły głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski oraz miasto Opole.

5. Analiza wybranych typów instytucji kultury

Podobnie jak w skali kraju, liczba bibliotek w województwie opolskim spada. Trend też widoczny jest w większości powiatów. Wartość wskaźnika zrelatywizowanego sytuuje Opolszczyznę na drugim miejscu w rankingu województw. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w powiatach krapkowickim oraz oleskim, zaś najniższe w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim oraz w Opolu. Z roku na rok zmniejsza się liczba czytelników zarejestrowanych w bibliotekach w przeliczeniu na 1000 osób (w skali kraju również). Tendencja ta znajduje szczególne odbicie w powiatach opolskim, oleskim, krapkowickim, namysłowskim oraz kluczborskim. Na Opolszczyźnie spada również liczba wypożyczeń z bibliotek. Nie są publikowane dane na temat innej niż wypożyczenia działalności kulturalnej bibliotek. W większości powiatów w ostatnich latach zwiększyła się liczba domów kultury. Wyjątek stanowią powiaty kluczborski, oleski oraz miasto Opole. Mimo, że od roku 2009 wartość wskaźnika zrelatywizowanego plasuje województwo opolskie na pierwszym miejscu w skali kraju, to w 2014 roku na terenie 11 gmin nie funkcjonował żaden dom kultury. Liczba imprez ogółem organizowanych przez domy kultury w województwie opolskim na przestrzeni ostatnich lat podobnie jak w całym kraju zmienia się bardzo dynamicznie. Ich liczba zmniejszyła się w powiatach brzeskim, głubczyckim, strzeleckim oraz w Opolu. Wartość wskaźnika zrelatywizowanego sytuuje Opolszczyznę na pierwszym miejscu w kraju. Dane pokazują, że tylko w dwóch przypadkach działający na terenie gminy dom kultury nie zorganizował ani jednego wydarzenia. Liczba kursów proponowanych przez domy kultury zmienia się bardzo żywiołowo. W skali województwa najliczniejszą ofertę przedstawił powiat prudnicki. Domy kultury na Opolszczyźnie nie publikują w Internecie opracowań w postaci raportów/katalogu dobrych praktyk. Największa aktywność internetowa cechuje opolskie muzea i domy kultury, zdecydowanie słabiej pod tym względem wypadają biblioteki, aczkolwiek należy pamiętać, że jest to po części spowodowane ich rozdrobnieniem, czyli bardzo dużą sumarycznie w skali

województwa liczbą filii i oddziałów bibliotecznych. Własne strony internetowe i profile w mediach społecznościowych posiadają przede wszystkim biblioteki macierzyste. Ważne jest to, że większość usieciowionych instytucji kultury dba o to, by regularnie aktualizować domeny i profile internetowe.

6. Uczestnictwo w kulturze

W województwie opolskim zauważalna jest tendencja zmniejszania się frekwencji na imprezach organizowanych przez lokalne instytucje kultury (natomiast w skali kraju od roku 2012 frekwencja rośnie). Trend ten obecny jest w powiatach namysłowskim, głubczyckim, opolskim, strzeleckim oraz w Opolu. Warto podkreślić, że wzory aktywności domów kultury (liczba organizowanych imprez) nie zawsze nakładają się na wzory uczestnictwa (frekwencja na wydarzeniach). Dynamicznie rośnie liczba członków kół zainteresowań działających w domach kultury (wyjątek stanowią powiat nyski oraz Opole). Zmniejsza się również liczba gmin, w których nie działają takie koła.

7. Udział instytucji w konkursach grantowych

Podmioty działające w obszarze kultury rzadko aplikują w konkursach grantowych na poziomie krajowym. Zdecydowanie częściej biorą udział w konkursach regionalnych.

Rekomendacje

1. Rozważając potencjalne pola dalszej eksploracji diagnostycznej wskazałybyśmy między innymi na szczególną aktywność edukacyjną w obszarze kultury takich podmiotów jak Instytut Sztuki UO. Aktywność rozwijaną niejako przy okazji zasadniczego nurtu działań, skierowaną na mocno wchodzącą w przestrzeń miasta, często interdyscyplinarną i w naszym odczuciu na ogół pozbawioną nadmiernego dydaktyzmu. Wiele spośród projektów realizowanych przez ten i podobne mu podmioty (np. z sektora NGO) jest w gruncie rzeczy niełatwych do zaklasyfikowania, bowiem wykraczają one poza edukację estetyczną czy plastyczną, przeobrażając się w działania społeczne, obywatelskie, poruszające emocje i mobilizujące do pozytywnych zmian w lokalnej wspólnocie.
2. Z perspektywy badacza interesujący wydaje się także wątek współpracy instytucji, przede wszystkim placówek oświatowo-wychowawczych z podmiotami działającymi w sposób mniej formalny a w każdym razie nie związanych organizacyjnie ze szkołą. Nasza analiza wykazała bowiem, że problemy, jakie ta (deklarowana) kooperacja implikuje, są dość liczne i złożone. Chodzi tu nie tylko o logistykę tej współpracy (w tym np. wyjścia poza szkołę, imperatyw realizacji programu nauczania), ale zdefiniowanie roli edukatora / instruktora / animatora i roli nauczyciela w kontekście edukacji

kulturowej. Problem ten można ekstrapolować na cały wymiar instytucjonalny pod roboczą nazwą: „**ile instytucjonalizacji w edukacji kulturowej?**”.

3. W ostatnich latach zwiększa się liczba zarejestrowanych na Opolszczyźnie **fundacji i stowarzyszeń**. Warto przeprowadzić analizę trzeciego sektora pod kątem jego zaangażowania w edukację kulturową – czy ich obecność w społeczności lokalnej jest wskaźnikiem rosnącego kapitału społecznego i większego znaczenia działań oddolnych, jaki mają potencjał do rozwijania edukacji.
4. Opracowanie katalogu **dobrych praktyk** może stanowić użyteczne narzędzie rejestrowania i promowania efektywnych działań z zakresu edukacji kulturowej na Opolszczyźnie. Oprócz charakterystyki konkretnych zadań mogłyby one zawierać również osobiste opinie autorów na temat warunków ich realizacji (np. trudności z jakimi musieli się zmierzyć) – pozwoli to zrekonstruować wspólną doświadczeń edukatorów kulturalnych.
5. Poziom uczestnictwa w **konkursach grantowych** w województwie opolskim jest bardzo niski. Należy ustalić, jakie istotne przeszkody (np. natury organizacyjnej, finansowej, biurokratycznej, psychologicznej) uniemożliwiają aktorom społecznym większe zaangażowanie się w pozyskiwanie funduszy zewnętrznych i jakie działania mogłyby te bariery pokonać (np. szkolenia, wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu wniosków, stworzenie platformy do wymiany informacji na temat ogłaszanych konkursów).
Prócz rekomendacji o charakterze empirycznym, ukierunkowanych na przyszłe działania diagnostyczne, celowe wydaje się sformułowanie już na tym etapie kilku ogólnych sugestii odnoszących się do: pracy nad założeniami projektów edukacyjnych w regionie opolskim, sposobów komunikowania tych założeń opinii publicznej i uczestnikom projektów, możliwych kierunków współpracy wykraczającej poza region. Doprecyzowanie sformułowanych poniżej rekomendacji uznajemy za jedno z zadań w dalszym postępowaniu badawczym.
6. O edukacji kulturowej często pisze się (i mówi) w kategoriach utylitarnych. Ma ona czemuś „pożytecznemu” służyć, przy czym spektrum celów i zadań, jakie się przed nią stawia, jest bardzo szerokie. Rzadziej jest traktowana w sposób autoteliczny. Zwłaszcza, gdy pojawia się kontekst pedagogiczny. Warto przemyśleć nieco inny **sposób komunikowania założeń edukacji kulturowej**, tak aby była ona postrzegana mniej jak arbitralny „program społecznej zmiany” a bardziej jak ukierunkowany na człowieka zbiór inspiracji i praktyk, które mogą być po prostu przyjemne, satysfakcjonujące i rozwijające per se.

7. Przyjęcie **interdyscyplinarnej perspektywy** w tworzeniu projektów z dziedziny edukacji kulturowej jest właściwym kierunkiem i powinno być podtrzymane. Jest to obszar wiedzy dalece wykraczającej poza pedagogikę (czy jakąkolwiek inną jednostkową dyscyplinę), więc dobrze jest włączać we wspólne działania przedstawicieli o różnej proweniencji akademickiej i różnych profesjach. Zróżnicowanie w tym zakresie powinno także sprzyjać wyrównaniu nadmiernych asymetrii pomiędzy edukatorami i edukowanymi, czyli **odhierarchizowaniu edukacji kulturowej** i uczynieniu jej bardziej empatyczną, przyjaźniejszą, bliższą perspektywie „zwykłego uczestnika kultury” i jego dnia codziennego. Forsowanie działań opartych na rozbudowanej, ferowanej z pozycji „oświeconej” ocenie estetycznej i etycznej, powszechnej edukacji kulturowej nie wspiera.
8. Zarówno projektując działania społeczne z dziedziny edukacji kulturowej, jak i przyglądając się jej od strony badawczej, warto uwzględnić sformułowane na poziomie edukacyjnej strategii dla Europy tzw. **kluczowe kompetencje** zdobywane w trakcie „uczenia się przez całe życie”. Jest to bodajże najbardziej uniwersalna i najwyżej ulokowana w sensie normatywnym referencja dla edukacji kulturowej.
9. Nieusuwalnym kontekstem edukacji kulturowej na Opolszczyźnie jest **specyfika samego regionu** – etnicznie zróżnicowanego, o interesującej historii i dziedzictwie kulturowym, ale też „trudnego” i borykającego się z licznymi problemami społecznymi, demograficznymi, gospodarczymi, etc. Nie bez przyczyny edukacja regionalna jest jedną z najszerzej opisanych i najchętniej badanych form edukacji kulturowej w województwie opolskim. Dobrze by było kontynuować ten kierunek oraz próbować go rozwinąć na płaszczyźnie rzeczywistych działań edukacyjnych, na przykład poprzez pogłębienie współpracy z partnerami czeskimi i niemieckimi. Pozwoli to osadzić regionalizm w **międzykulturowych ramach** a tym samym dostarczy okazji do „potrenowania” tak przydatnych obecnie kompetencji komunikacyjnych (nie tylko ściśle językowych). Dobre praktyki w tym zakresie już istnieją, czego przykładem jest między innymi gmina Głubczyce, w której z powodzeniem realizowana jest strategia współpracy z Republiką Czeską. Są to działania o charakterze kulturalno-gospodarczym, wynikające z przynależności do Euroregionu Silesia, podejmowane w ramach kontraktów partnerskich z innymi gminami opolskimi (Branice, Głogówek) i przygranicznymi gminami czeskimi. Ważne jest to, że władze samorządowe traktując tę współpracę priorytetowo lokują ją już teraz po stronie mocnych stron gminy i planują jej zakres jeszcze poszerzyć.

Drugi etap badań autorki podsumowały w dokumencie „Diagnoza stanu edukacji kulturowej na Opolszczyźnie. Raport z badań². W załączonym dokumencie znalazły się informacje dotyczące odpowiedzi na wiele pytań związanych z edukacją kulturową i kulturalną naszego regionu. Poniżej zostały przedstawione najważniejsze ustalenia badawcze w postaci wniosków i rekomendacji (cyt.):

Wnioski

1. *Badani przedstawiciele środowisk kultury i edukacji nawet, gdy zapytani wprost odżegnują się od stosowania tradycyjnego, wartościującego podziału na **kulturę wysoką i niską**, to w toku dyskusji często bezwiednie odwołują się do tej opozycji i kategoryzują poszczególne działania i praktyki kulturalne przy jej użyciu.*
2. *Na **bibliotekę** należy spojrzeć jak na miejsce, w którym dzięki przyjaznej, nieformalnej i egalitarnej atmosferze, użytkownik może otworzyć się na to, co nowe, ośmielić się na tyle, by jako amator podjąć jakiś rodzaj aktywności kulturalnej czy artystycznej. W tym sensie biblioteka wykazuje przewagę nad tymi instytucjami kultury, które kojarzone są z kulturą elitarną i środowiskiem profesjonalnym (np. zajęcia plastyczne w bibliotece versus warsztaty w galerii sztuki).*
3. *Z wielu różnych podmiotów zajmujących się edukacją kulturową w województwie opolskim zaczynają się wyłaniać **liderzy**, którzy realizują relatywnie dużo atrakcyjnych dla odbiorcy i starannie przemyślanych pod względem merytorycznym działań.*
4. *W wymiarze czysto teoretycznym edukacja kulturowa jest przez naszych badanych definiowana głównie w kategoriach **socjalizacji** – przygotowania młodego człowieka do kompetentnego udziału w życiu kulturalnym, co w gruncie rzeczy zbliża ją do zakresu znaczeniowego innego terminu a mianowicie – edukacji kulturalnej (artystycznej). Natomiast w wymiarze faktycznych działań (w tym planowanych i realizowanych projektów) nacisk kładziony jest na kwestie wpisujące się w typową definicję edukacji kulturowej, w szczególności zagadnienia tożsamości, tradycji i regionalnego dziedzictwa kulturowego.*
5. *Badani reprezentanci sfer kultury i edukacji na ogół nie czują się „**edukatorami**”, ponieważ albo termin „edukacja” w ich mniemaniu budzi niechciane skojarzenia z asymetrycznymi relacjami – „wywyższaniem się”, „mądrzeniem”, albo identyfikują się w pierwszej kolejności z rolą zawodową (np. nauczyciele), albo nie poddają tej identyfikacji urefleksyjnieniu – nie myślą o etykiecie „edukator” w sposób oderwany od*

² Raport znajduje się na stronie <http://eduko.opole.pl/diagnoza-menu/>

macierzystej instytucji (automatycznie jestem edukatorem, bo pracuję w takiej instytucji).

6. *Relacje badanych osób wskazują na to, że wiele z opolskich instytucji kultury funkcjonuje od jakiegoś czasu w trybie **multizadaniowości** podejmując działania z różnych obszarów sztuki i kultury, łącząc w jednym wydarzeniu kilka funkcji społeczno-kulturalnych i generalnie opuszczając wąskie ramy zasadniczej działalności (statutowej). Rdzeń (np. książka i czytelnictwo w bibliotece) pozostaje bez zmian, natomiast wokół tej bazy kreuje się wiele innych, już luźniej z nią powiązanych, działań.*
7. *Placówki oświatowe zlokalizowane w **Opolu** są w porównaniu z placówkami bardziej **peryferyjnie** położonymi w uprzywilejowanej sytuacji – w ich przypadku dostęp do oferty edukacji kulturowej jest szybszy i tańszy. Jest też łatwiejszy w tym sensie, że przyjazd dzieci i młodzieży spoza Opola do instytucji kultury wymaga nieraz poświęcenia na to niemal całego dnia a co za tym idzie – „przepadają” lekcje i nauczyciele mają problem z realizacją minimum programowego.*
8. ***Oferta** przygotowywana przez podmioty związane z edukacją kulturową powinna być w większym stopniu „szyta na miarę”, a więc między innymi uwzględniać ograniczenia czasowe, finansowe i logistyczne po stronie odbiorców (np. zajęcia dla przedszkolaków tylko przed południem to problem dla pracujących rodziców). Jak również powinna trafiać w ich faktyczne zainteresowania, co wymaga zdiagnozowania oczekiwań (podczas gdy – pozostając przy rodzicach przedszkolaków – dorośli bywają wciągani w działania, które nie zawsze są dla nich atrakcyjne).*
9. *Głównym **problemem systemowym** osób działających w obszarze edukacji kulturowej są kwestie finansowe (m.in. brak transparentnej polityki publicznej w zakresie wspierania sfery kultury, niskie kwoty tego wsparcia, konkurencja ze strony innych sektorów podlegających samorządom), źródłem zmartwień jest także brak satysfakcjonującego zainteresowania ze strony odbiorcy oraz w dalszej kolejności – problemy związane ze współpracą oraz władzami.*
10. *Kwestia aplikowania w **konkursach grantowych** inaczej przedstawia się w świetle danych zastanych w postaci zestawień statystycznych na poziomie kraju, w których województwo opolskie wypada słabo, a inaczej wygląda na podstawie analizy materiałów z badań jakościowych. Na to wszystko nakładają się jeszcze wyniki badań ankietowych. W pierwszym przypadku, czyli w ujęciu statystycznym, obraz jest mocno pesymistyczny – mało osób i podmiotów ubiega się o środki na drodze konkursowej. Wyniki ankiet z kolei wskazują, że badani słabo znają międzynarodowe programy grantowe i zdecydowana większość nie starała się w tych programach*

o dofinansowanie. Dodatkowo istnieje problem z akceptacją wniosków składanych w następujących programach: organizowanych przez wyspecjalizowane fundacje i społeczne programy dotacji (np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, ASOS, Fundacja Kronenberga, Fundacja PZU, Fundacja Orange) oraz organizowanych przez inne niż MKiDN ministerstwa (MPiPS, MSZ, MSiT np.: Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Aktywizacja Społeczna Osób Starszych, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej). Natomiast materiały z badań jakościowych pozwalają przyjąć, że pracownicy kultury i oświaty posiadają podstawowe kompetencje w zakresie opracowywania wniosków projektowych, składają wnioski, starają się o środki, tylko czasem faktycznie zniechęcają ich kolejne porażki na tym polu. Wskazana rozbieżność może być tłumaczona tym, że wielu respondentów biorących udział w wywiadach grupowych rekrutuje się z grupy najbardziej aktywnych, zaangażowanych i co za tym idzie dobrze zorientowanych w projektowym know-how, środowisk ludzi kultury.

11. Spośród wielu dostępnych **form edukacji kulturowej** realizuje się głównie te, które zakładają umiarkowany udział odbiorcy, co w praktyce oznacza, że bardzo chętnie organizowane są na przykład warsztaty, rzadziej natomiast stawia się zarówno na tak statyczne i wykluczające aktywność odbiorcy formy, jak wykłady i prelekcje, jak i na te najbardziej dynamiczne, aktywizujące uczestników kultury formy działania, jak np. happeningi.
12. Przy planowaniu działań z zakresu edukacji kulturowej niejednokrotnie brane są pod uwagę indywidualne **zainteresowania pracowników kultury i oświaty** – ich pasje stają się wówczas punktem wyjścia do podjęcia inicjatywy szerszej, instytucjonalnej. Atutem tego podejścia jest autentyczność i swoboda, z jaką pasjonat będący jednocześnie profesjonalistą może realizować zadania edukacyjne.
13. Badani pracownicy kultury postulują, by przemyśleć i zredefiniować podejście decydentów do oceniania działalności instytucji kultury przez pryzmat **frekwencji**. Fetyszyzacja tego czynnika powinna ustąpić miejsca dowartościowaniu jakości działań w sferze edukacji kulturowej.
14. Wśród **grup odbiorców** oferty edukacyjno-kulturowej dominują dwie kategorie – seniorzy oraz dzieci. W przypadku tych pierwszych odnotowuje się dużą aktywność i autonomię w poszukiwaniu interesujących dla nich propozycji – seniorzy uczestniczą w różnych wydarzeniach, często tworząc grono stałych bywalców, na które organizatorzy rozmaitych przedsięwzięć kulturalnych mogą liczyć. Dzieci natomiast jako przedszkolaki i uczniowie są w sferę kultury uwikłane systemowo i nie jest to na ogół kwestia ich swobodnego wyboru. Z kolei grupą najbardziej zaniedbaną na polu

edukacji kulturowej są osoby dorosłe ze społecznego mainstreamu – nie narażone na jakąś formę wykluczenia, zdrowe, pracujące. Brakuje propozycji skierowanych bezpośrednio do nich, zwłaszcza jeśli nie wychowują dzieci – okazuje się bowiem, że rodzice należą tu do odrębnej kategorii nazwanej przez nas roboczo „przystawkami” do dzieci. „Przystawkami”, ponieważ na płaszczyźnie edukacji kulturowej przeważnie pełnią rolę albo towarzysko-wspierającą (np. jako odbiorca działań artystycznych dziecka lub – bardziej aktywnie – jako uczestnik warsztatów dla dzieci i rodziców), albo czysto organizacyjną (zapłacić, załatwić, przywieźć, odwiedzić). Co ciekawe, grupy defaworyzowane w wielu innych obszarach życia społecznego, takie jak np. osoby niepełnosprawne, w przypadku sektora edukacji kulturowej mogą liczyć na większą uwagę profesjonalistów, z których część zgłasza nawet gotowość specjalizowania się w kierunku współpracy z tymi grupami.

15. **Współpraca środowiska pedagogicznego** z ludźmi kultury układa się na ogół dobrze, przejściowe trudności i nieporozumienia nie wpływają na ogólnie pozytywny obraz tych relacji. Jest to opinia obu stron a pewne tarcia wynikają raczej z uwarunkowań formalnych, biurokratycznych.
16. Duże znaczenie dla profesjonalnych relacji rozwijanych na płaszczyźnie oświaty i kultury może mieć **kapitał społeczny** zgromadzony przez potencjalnych partnerów w tych relacjach, w tym również znajomości i kontakty osobiste, wykraczające poza ramy instytucjonalne.
17. W badanym gronie ludzi kultury pojawiły się sygnały, że pedagogom zdarza się wyrażać oczekiwanie, aby dana oferta edukacyjno-kulturowa była **bezpłatna** bądź wyceniona w symboliczny sposób. Nastawienie to zostało naznaczone jako niezrozumiałe i na dłuższą metę szkodliwe – potencjalnie destrukcyjne dla partnerskiej współpracy i skutkujące obniżaniem jakości oferty.
18. Współpraca między różnymi instytucjami, osobami i grupami zaangażowanymi na rozmaite sposoby w proces edukacji kulturowej przebiega bez większych zastrzeżeń i przybiera postać raczej **działań komplementarnych**, dopełniających się wzajemnie aniżeli ostrej konkurencji o odbiorcę. Popularną postawą jest autonomia i skupienie się na własnych obowiązkach i obszarach kompetencji oraz sytuacyjne podejmowanie współpracy (np. przy projektach) z innymi podmiotami i ekspertami.

Rekomendacje

Kluczowe dla rozwoju i wspierania edukacji kulturowej jest opracowanie jej **strategii** dla regionu, skonstruowanej w taki sposób, aby założenia odnoszące się do poziomu całego

województwa były spójne i odpowiednio sprzężone z zadaniami realizowanymi na niższych szczeblach samorządowych.

W sytuacji, gdy stosowane obecnie wskaźniki, za pomocą których monitoruje się stan kultury i edukacji kulturowej, trudno uznać za optymalne rozwiązania diagnostyczne, należy skupić się na wypracowaniu **wskaźników** w bardziej adekwatny sposób informujących o poszczególnych aspektach funkcjonowania sfery kultury. Zarzut ten dotyczy przede wszystkim tak przecenianego wskaźnika, jak frekwencja – ograniczenie się do obrazu statystycznego nie pozwala na uchwycenie jakościowych atrybutów w dziedzinie kultury.

O edukacji kulturowej często pisze się (i mówi) w kategoriach użyteczności. Ma ona czemuś „pożytecznemu” służyć, przy czym spektrum celów i zadań, jakie się przed nią stawia, jest bardzo szerokie. Rzadziej jest traktowana w sposób autoteliczny. Zwłaszcza, gdy pojawia się kontekst pedagogiczny. Warto przemyśleć nieco inny sposób **komunikowania założeń edukacji kulturowej**, tak aby była ona postrzegana mniej jak odgórny „program społecznej zmiany” a bardziej jak ukierunkowany na człowieka zbiór inspiracji i praktyk, które mogą być po prostu przyjemne, satysfakcjonujące i rozwijające same w sobie.

Przyjęcie **interdyscyplinarnej perspektywy** w tworzeniu projektów z dziedziny edukacji kulturowej jest właściwym kierunkiem i powinno być podtrzymane. Jest to taki obszar, w który dobrze jest włączać we wspólne działania przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, dziedzin wiedzy i profesji. Powinno się także tworzyć warunki sprzyjające współpracy różnych podmiotów, nawet pochodzących z zupełnie odmiennych środowisk zawodowych i sektorów życia społecznego.

Z uwagi na rozbudowaną ofertę kształcenia akademickiego ukierunkowanego na problematykę kultury warto podjąć bliższą **współpracę z opolskimi uczelniami**. W tej chwili współpraca ta co prawda istnieje, ale rozwija się w stopniu niezadowalającym.

Pożądane jest stworzenie stałej możliwości spotykania się i wymiany doświadczeń ludziom zajmującym się edukacją kulturową w regionie opolskim. O tym, jak może wyglądać taka **platforma interakcji**, dowiedziałyśmy się podczas obserwacji I Forum Ludzi Kultury w Mosznej. Przesłanką do zbudowania czegoś stałego na miarę tego wydarzenia jest między innymi spostrzeżenie, iż osoby, które się znajdują (niekoniecznie dobrze) chętniej wchodziły w interakcje prowadzące do wspólnego realizowania projektów.

Nieusuwalnym kontekstem edukacji kulturowej na Opolszczyźnie jest **specyfika samego regionu** – etnicznie zróżnicowanego, o interesującej historii i dziedzictwie kulturowym, ale też

„trudnego” i borykającego się z licznymi problemami społecznymi, demograficznymi, gospodarczymi, etc. Nie bez przyczyny edukacja regionalna jest jedną z najszerzej opisanych i najchętniej badanych form edukacji kulturowej w województwie opolskim. Dobrze by było kontynuować ten kierunek oraz próbować go rozwinąć na płaszczyźnie rzeczywistych działań edukacyjnych, na przykład poprzez pogłębienie współpracy z partnerami czeskimi i niemieckimi. Pozwoli to osadzić regionalizm w **międzykulturowych ramach** a tym samym dostarczy okazji do „potrenowania” tak przydatnych obecnie kompetencji komunikacyjnych (nie tylko ściśle językowych).

Należy baczniejszą uwagę zwrócić na **lokalnych liderów**, zarówno instytucjonalnych, jak i wyróżniające się jednostki. Ich wiedza i doświadczenie powinny stać się bazą, na której zbuduje się modele efektywnych działań w obszarze edukacji kulturowej. Dobrze by było też przemyśleć jakąś formę dowartościowania liderów – przyznania im swoistego znaku jakości (certyfikatu) i/lub kontynuować zapraszanie ich do jury kolejnego konkursu regrantingowego lub też zespołu eksperckiego przy EDUKO.

Na podstawie analizy zebranych danych, zarówno zastanych, jak i jakościowych, należy stwierdzić, że optymalnym rozwiązaniem wspierającym rozwój kultury w bardziej zindywidualizowany, precyzyjnie zaplanowany sposób, mogą stać się **stypendia**. Jest to mająca długą tradycję forma pomocy adresowanej do najzdolniejszych jednostek, daleko wykraczająca poza skwantyfikowane korzyści czysto finansowe. Stypendysta prócz poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego otrzymuje czytelny sygnał, że jego dotychczasowe osiągnięcia zostały dostrzeżone i docenione, co stanowi z kolei motywację do osobistego rozwoju a ponadto jest zachętą do przyjęcia odpowiedzialnej i aktywnej postawy w zakresie kształtowania dalszej kariery, w tym przypadku artystycznej. Uczestnictwo w programie stypendialnym stwarza zatem warunki, by beneficjenci – obok umiejętności specjalistycznych, związanych z ich dziedziną działalności artystycznej – rozwinęli także tak potrzebne obecnie umiejętności „miękkie” – w zakresie komunikacji społecznej, zarządzania czasem, realizacji projektów, automotywacji i kreatywności. Z perspektywy socjologicznej natomiast stypendia należy uznać za ważne narzędzie wyrównywania szans dla osób dysponujących odmiennymi, bo zdeterminowanymi środowiskowo i socjalizacyjnie, kapitałami kulturowymi i ekonomicznymi. Dla drugiej strony, instytucjonalnej – donatorów i podmiotów zarządzających funduszem i programem stypendialnym – tego rodzaju inicjatywa jest okazją, by kształtować politykę kulturalną w takim kierunku, w jakim jest to w danym momencie dogodne, a także, by rozbudowywać kapitał ludzki w konkretnej miejscowości lub regionie. Dzięki temu zwiększają się szanse na to, że wybitnie uzdolniona młodzież będzie się bardziej identyfikować ze swoim miejscem zamieszkania

i w dalszej perspektywie – nie opuści go zaraz po zakończeniu edukacji w poszukiwaniu lepszych możliwości rozwoju.

*Nie ulega wątpliwości, że praca w dziedzinie edukacji kulturowej wymaga czujności poznawczej i bycia w ciągłej gotowości do odświeżenia i uzupełnienia kompetencji. Wynika to z dynamiki zmian charakterystycznych dla współczesnej (pop)kultury – edukator nie powinien wiedzieć mniej niż odbiorca, dlatego też warto, aby nieustannie się **dokształcał w trakcie szkoleń i warsztatów.***

*Jedną z głównych bolączek ludzi kultury pozostaje kwestia niewystarczającego ich zdaniem zaangażowania się odbiorców w proponowane im działania. Nie chodzi o zwykłą frekwencję, ale otwartość na interakcję np. z edukatorem. Organizacja szkoleń to pomysł, dzięki któremu osoby ze środowiska kultury i oświaty mogłyby wymienić doświadczenia i sprawdzone pomysły na ożywienie **relacji z odbiorcami.** Szkolenia dla osób zajmujących się edukacją kulturową powinny objąć problematykę współpracy z **osobami defaworyzowanymi** w sferze kultury a więc między innymi ze zdrowymi osobami dorosłymi. Rekomendowanym typem szkoleń są też spotkania, które skupiałyby się na doskonaleniu **umiejętności miękkich**, takich, jak: współpraca, kompromis, dialog, rozmowa. Może to się okazać bardzo pomocne dla osób pragnących nawiązać współpracę, zwłaszcza międzykulturową (np. z partnerem czeskim).*

*Edukację kulturową warto **odhierarchizować** i uczynić ją bardziej empatyczną, przyjaźniejszą, bliższą perspektywie „zwykłego uczestnika kultury” i jego dnia codziennego. Forsowanie działań opartych na rozbudowanej, ferowanej z pozycji „oświeconej” ocenie estetycznej i etycznej, powszechnej edukacji kulturowej nie wspiera.*

*Zarówno projektując działania społeczne z dziedziny edukacji kulturowej, jak i przyglądając się jej od strony badawczej, warto uwzględnić sformułowane na poziomie edukacyjnej strategii dla Europy tzw. **kluczowe kompetencje** zdobywane w trakcie „uczenia się przez całe życie”. Jest to bodajże najbardziej uniwersalna i najwyżej ulokowana w sensie normatywnym referencja dla edukacji kulturowej.*

*Słuchając głosów rodziców młodszych dzieci wskazujemy na potrzebę wprowadzenia przez instytucje kultury **popołudniowo-wieczornej oferty zajęć dla najmłodszych** uczestników kultury. Chodzi w tym przypadku o dostrzeżenie ograniczeń logistycznych w niektórych rodzinach.*

Na podstawie między innymi obserwacji prowadzonych na I Forum Ludzi Kultury oraz materiałów z badań jakościowych stwierdzono, że część uczestników projektów potrzebuje

*nieco więcej czasu na wejście w rolę i autentyczne zaangażowanie się w działania organizowane w ramach projektu. Dotyczy to między innymi nastolatków. Dlatego też warto włączyć do projektu na jego początkowym etapie **działania o charakterze integracyjnym i pobudzającym kreatywność oraz gotowość do pracy zespołowej.***

*Instytucje kultury oraz inne podmioty działające na tej płaszczyźnie powinny starać się dostrzec ze swoją ofertą do **środków oddalonych od centrum regionu.***

Optymalnym rozwiązaniem może być np. przyjazd artystów ze spektaklem do samych zainteresowanych i organizacja występu w środowisku lokalnym.

*O ile to tylko realistyczne (niezależne od głębokich reform systemu oświaty), należy ułatwić osobom odpowiedzialnym w placówkach oświatowych za edukację kulturową **realizację programu poza murami szkoły / przedszkola.** Warto przemyśleć, jakie zmiany są możliwe do wprowadzenia już teraz, tak aby zniwelować obawy pedagogów co do biurokratycznych następstw organizacji wyjazdów (wyjść) do instytucji kultury.*

*Zdecydowanie dostrzegamy potrzebę wprowadzenia do oferty szkoleń i warsztatów kierowanych do osób zajmujących się edukacją kulturową tematyki związanej z **podstawami prowadzenia badań społecznych.** Na każdym etapie diagnozy natrafiano na deficyty cennych danych oraz ogólne bagatelizowanie znaczenia badań – brakuje regionalnych raportów badawczych z zakresu edukacji kulturowej, ankietę internetową BMK wypełniło stosunkowo mało respondentów, a profesjonalną diagnozę problemów we wnioskach startujących w konkursie regrantowym EDUKO 2016 przeprowadzili tylko nieliczni wnioskodawcy. Słowem – podniesienie umiejętności diagnostycznych i analitycznych w zakresie elementarnych zadań badawczych wydaje się nieodzowne, zważywszy na to, że edukacja kulturowa powinna być precyzyjnie skrojona pod kątem lokalnych warunków i potrzeb.*

Więcej szczegółów dotyczących procesu diagnozowania środowiska lokalnego we wspomnianym raporcie końcowym (patrz: <http://eduko.opole.pl/diagnoza-menu/>).

EWALUACJA DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I SIECIUJĄCYCH

Ewaluacja działań informacyjnych i sieciujących przebiegła zgodnie z założeniami. Jednym z warunków realizacji projektu było skupienie wokół niego Partnerów strategicznych. Operator od początku współpracował z siedemnastoma podmiotami z woj. opolskiego z obszaru kultury i oświaty. Wspólnie podczas spotkań, które odbyły się 20 marca, 30 września, 28 listopada 2016 r. (łącznie udział wzięły 42 osoby) ustalano zakres projektu. Partnerzy brali aktywny udział w działaniach merytorycznych oraz byli odpowiedzialni za realizację poszczególnych szkoleń. W ramach współpracy z partnerami powołane zostały następujące zespoły robocze.

1. Zespół ds. konkursu na współorganizację - regranting: 5 osób
2. Zespół ds. ewaluacji: 2 osoby
3. Zespół ds. przeprowadzenia diagnozy: 4 osoby + 2 badacze
4. Zespół ds. działań informacyjno-promocyjnych: 4 osoby
5. Zespół ds. działań szkoleniowo-warsztatowych: 5 osób
6. Zespół ds. organizacji giełdy projektów: 7 osób

Partnerzy sami decydowali, w prace którego zespołu chcą się angażować oraz wskazywali działania, które mogą zorganizować np. Wojewódzka Biblioteka Publiczna zorganizowała grupę na przeprowadzenie badania fokusowego. Przeprowadzono pięć spotkań zespołów roboczych (12 i 14 marca, 28 czerwca - dwa posiedzenia, 14 września 2016 r.; łącznie wzięły w nich udział 24 osoby) oraz bieżące konsultacje.

Ponadto w trakcie działań do projektu dołączali nowi partnerzy. Również oni angażowali się w poszczególne działania projektowe np. pomagali w organizacji spotkań sieciujących, wypełnianiu kwestionariuszy ankiet, badaniach fokusowych, uczestniczyli w warsztatach, I Forum Ludzi Kultury itp.

Na koniec 2016 r. wokół projektu skupiono ostatecznie 76 podmiotów i osób fizycznych, w tym:

- 1) Kuratorium Oświaty w Opolu,
- 2) Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji,
- 3) instytucje kultury: 30 podmiotów,
- 4) instytucje oświatowo-wychowawcze: 12 podmiotów,
- 5) organizacje pozarządowe: 16 podmiotów,
- 6) inne podmioty i osoby fizyczne: 16 podmiotów/osób, w tym 2 gminy.

Spotkanie sieciujące z przedstawicielami opolskich instytucji kultury i władzami samorządowymi, Opole, 21 kwietnia 2016 r. (fot.: L. Kubisa).

Ważnym elementem działań informacyjnych było również docieranie do władz samorządowych. Odbyto 12 indywidualnych rozmów z przedstawicielami władz oraz 4 z Kuratorem Oświaty w Opolu Michałem Siekiem.

Ponadto 19 kwietnia 2016 i 8 września 2016 r. podczas obrad Komisji Nauki, Edukacji, Kultury i Sport Sejmiku Województwa Opolskiego omawiano postęp realizacji projektu oraz najbliższe plany.

21 października 2016 r. zorganizowano spotkanie sieciujące dla samorządów lokalnych pn. „Rola samorządu w rozwoju edukacji kulturowej Opolszczyzny”. Jego celem było przedstawienie dotychczasowych działań projektu Eduko oraz podniesienie świadomości w zakresie wykorzystywania badań diagnostycznych w tworzeniu polityki kulturalnej. W spotkaniu wzięło udział 30 osób, w tym przedstawiciele Zarządu Województwa Opolskiego Marszałek Andrzej Buła, Wicemarszałek Stanisław Rakoczy, Dyrektorka Departamentu Kultury, Sportu i Turystyki UMWO Agnieszka Kamińska.

Spotkanie sieciujące dla samorządów, Opole, 21 października 2016 r. (fot. S. Hałka).

Zorganizowano w sumie 18 spotkań sieciujących w terenie. Wzięło w nich udział łącznie 286 osób, w tym 142 nauczycieli (czyli ok. 50% uczestników). Ich celem było promowanie znaczenia edukacji kulturowej oraz roli wspierających ją rozwiązań systemowych. Spotkania sieciujące odbywały się w terminie od kwietnia do listopada 2016 r.

Lp.	Data	Miejscowość	Instytucja, w której odbyło się spotkanie	Do kogo skierowane?	Liczba uczestników
1	19.04.2016	Popielów	Samorządowe Centrum Kultury Turystyki i Rekreacji w Popielowie	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	19
2	21.04.2016	Opole	Muzeum Śląska Opolskiego	Przedstawiciele instytucji kultury, animatorzy	42
3	06.05.2016	Olszanka	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	11
4	16.05.2016	Strzelce Opolskie	Strzelecki Ośrodek Kultury	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	10
5	18.05.2016	Kluczbork	Zespół Szkół Ogólnokształcących im A. Mickiewicza w Kluczborku	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	11
6	07.06.2016	Opole	Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowicach - Opolu	Nauczyciele	43
7	10.06.2016	Nysa	Nyski Dom Kultury	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	4
8	13.06.2016	Prudnik	Muzeum Ziemi Prudnickiej	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele,	15

				animatorzy	
9	14.06.2016	Dobrzeń Wielki	Gminny Ośrodek Kultury w Dobrzeniu Wielkim	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	13
10	15.06.2016	Opole	Teatr im. Jana Kochanowskiego	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	13
11	16.06.2016	Brzeg	Publiczne Przedszkole nr 10	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	13
12	17.06.2016	Biała	Gminne Centrum Kultury w Białej	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	11
13	22.06.2016	Namysłów	Zespół Szkół Mechanicznych	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	6
14	27.06.2016	Kędzierzyn-Koźle	Miejski Ośrodek Kultury w Kędzierzynie-Koźlu	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	4
15	04.07.2016	Krapkowice	Krapkowicki Dom Kultury	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	9
16	19.07.2016	Lewin Brzeski	Dom Kultury w Lewinie Brzeskim	Pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, animatorzy	9
17	28.09.2016	Opole	III Liceum Ogólnokształcące w Opolu	Nauczyciele	49
18	16.11.2016	Opole	Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego	Nauczyciele i uczniowie	6 (47 uczniów)

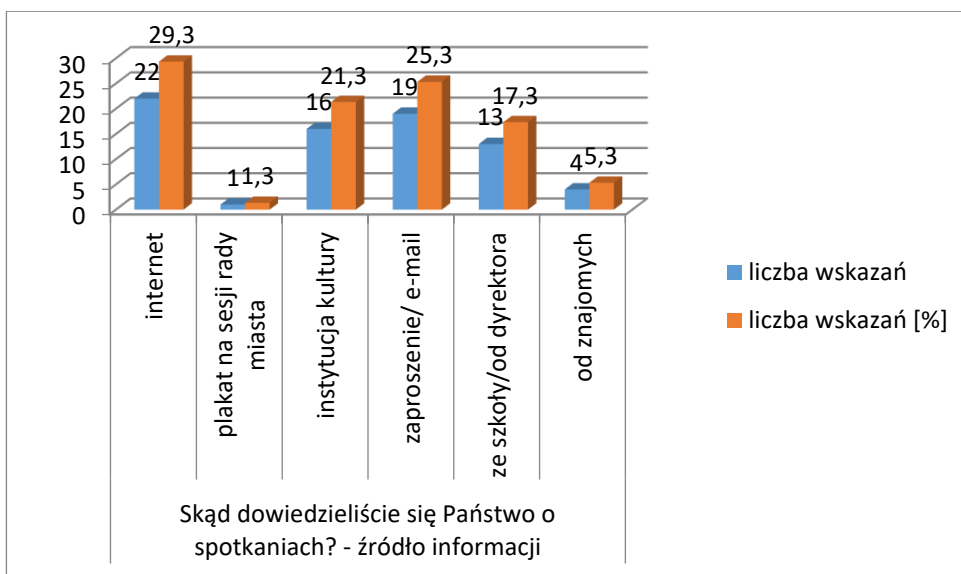
Szczegółowy wykaz przeprowadzonych w ramach tegorocznych działań projektu spotkań stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

Podczas spotkań zbierano informacje za pomocą kwestionariusza ankiety, rozmów i obserwacji. Badania przeprowadzono wśród wszystkich uczestników spotkań. Kwestionariusz ankiety zawierał cztery pytania, w tym trzy otwarte. Łącznie zebrano informacje z ankiet od 79 osób (53 kobiet, 26 mężczyzn), co stanowi 27,6% próg oddawalności wypełnionych kwestionariuszy ankiet. Liczba oddanych ankiet, w dalszej części tego punktu raportu będzie stanowiła wartość 100%.

Spotkanie sieciujące dla nauczycieli, Opole, 28 września 2016 r. (fot.: L. Kubisa).

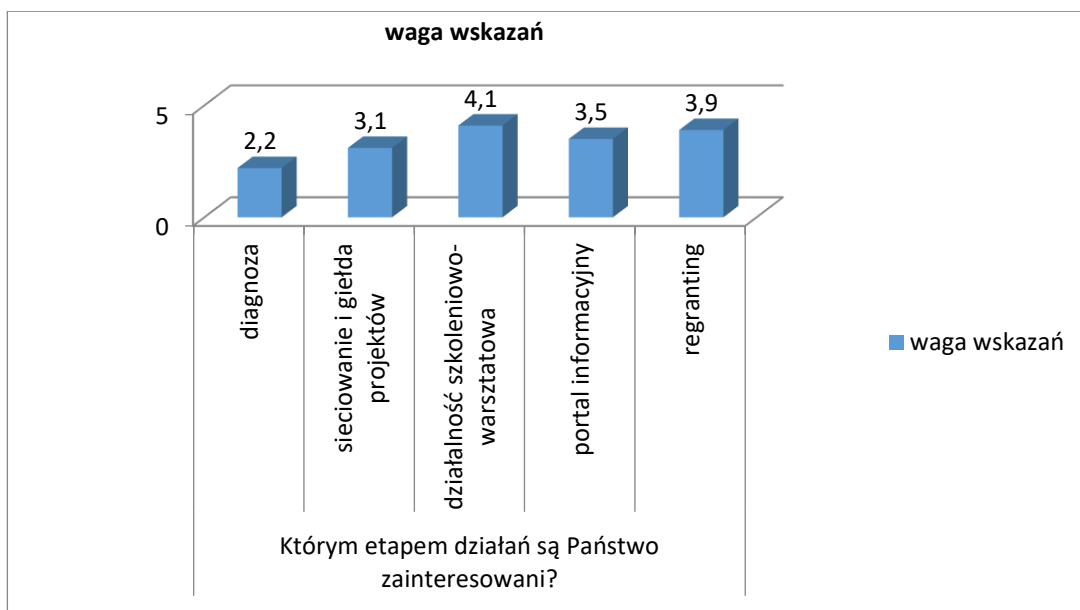
Każdy chętny mógł wziąć udział w spotkaniach sieciujących, informacje docierały do uczestników różnymi drogami (patrz rys.1.). Największe źródło informacji, w obecnych czasach trudno się temu dziwić, stanowił internet. Aczkolwiek na drugim miejscu uczestnicy podawali, że ich źródłem było zaproszenie, które docierało do nich e-mailem, czyli również poprzez drogę elektroniczną. Łącznie te dwa źródła wskazało 54,6 % osób. Co piąty uczestnik spotkań sieciujących wskazał, że informacje dotarły za pomocą instytucji kultury.

Rys.1. Odpowiedzi uczestników spotkań sieciujących odnośnie pierwszego pytania kwestionariusza ankiety.

Źródło: badania własne

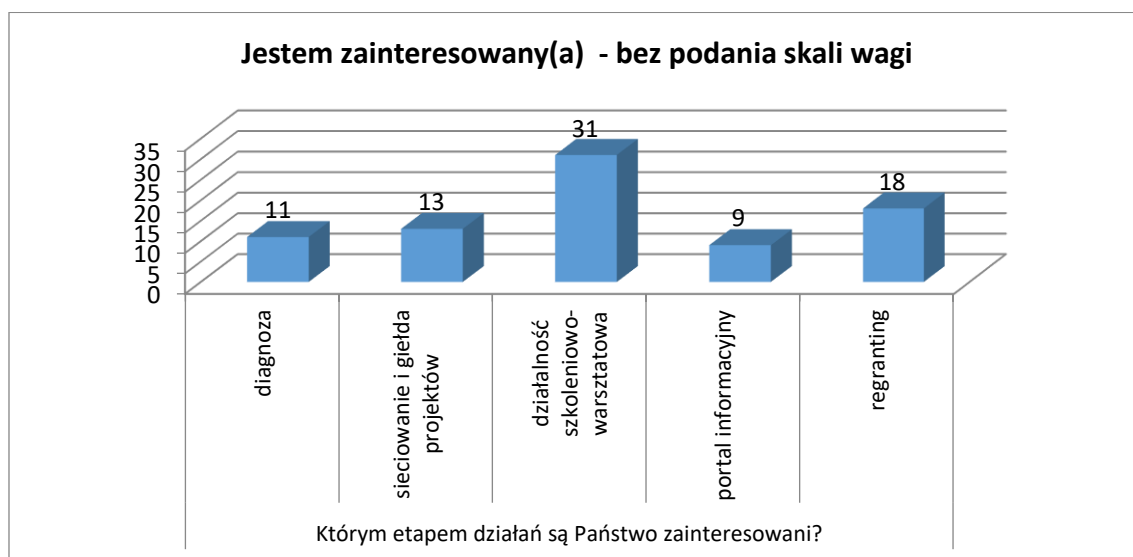
Drugie pytanie dotyczyło, informacji o stopniu zainteresowania dalszymi działaniami projektowymi. Uczestnicy mieli wskazać swój stopień zainteresowania w skali 1-5, gdzie 1 oznaczało najmniejsze zainteresowanie, a 5 największe (rys.2).

Rys. 2. Odpowiedzi uczestników spotkań na drugie pytanie ankietowe.

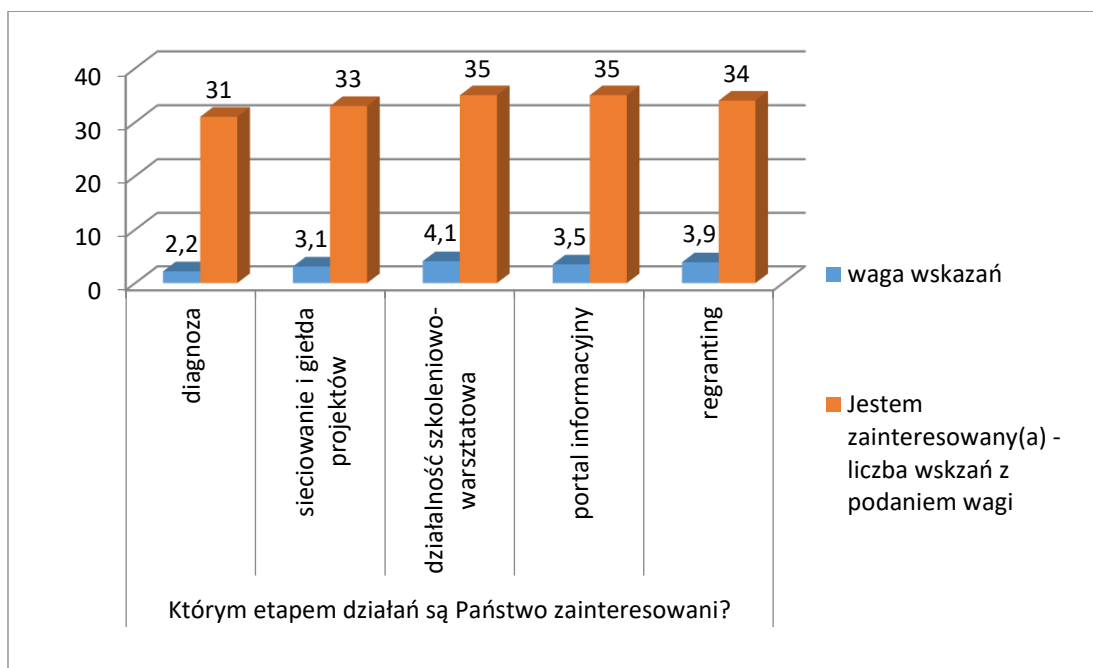
Źródło: badania własne

Największym zainteresowaniem cieszyć się będą/cieszyły się działania szkoleniowo-warsztatowe oraz regranting. Niestety nie wszyscy ankietowani poprawnie udzielili odpowiedzi na to pytanie. Niektóre osoby odpowiedziały które działanie ale bez wskazania wagi (patrz rys.3, rys.4 i rys.5).

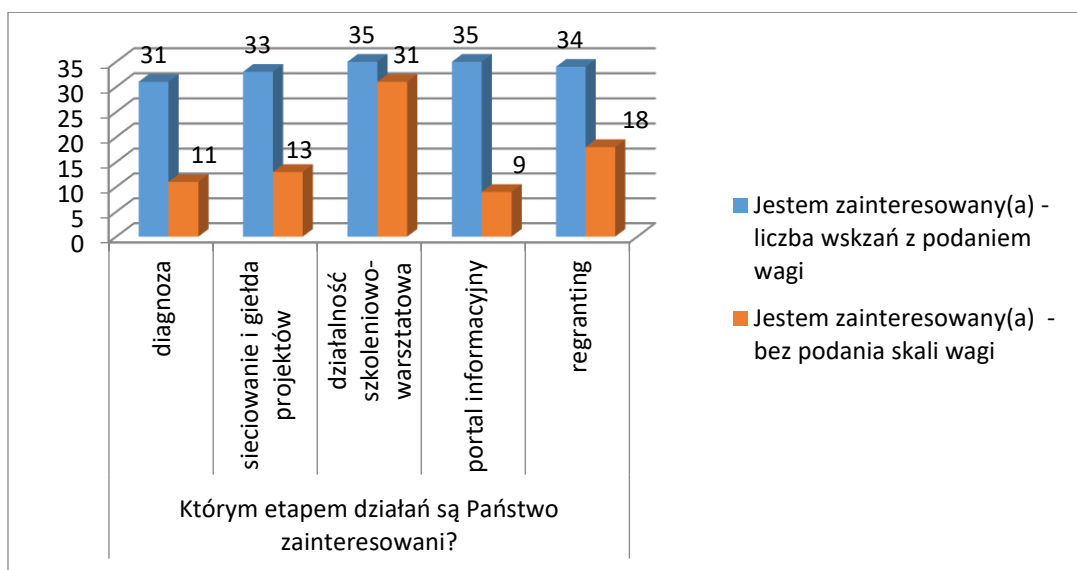
Rys.3. Odpowiedzi ankietowanych na drugie pytanie.

Źródło: badania własne

Rys.4. Odpowiedzi ankietowanych na drugie pytanie.

Źródło: badania własne

Rys.5. Odpowiedzi ankietowanych na drugie pytanie.

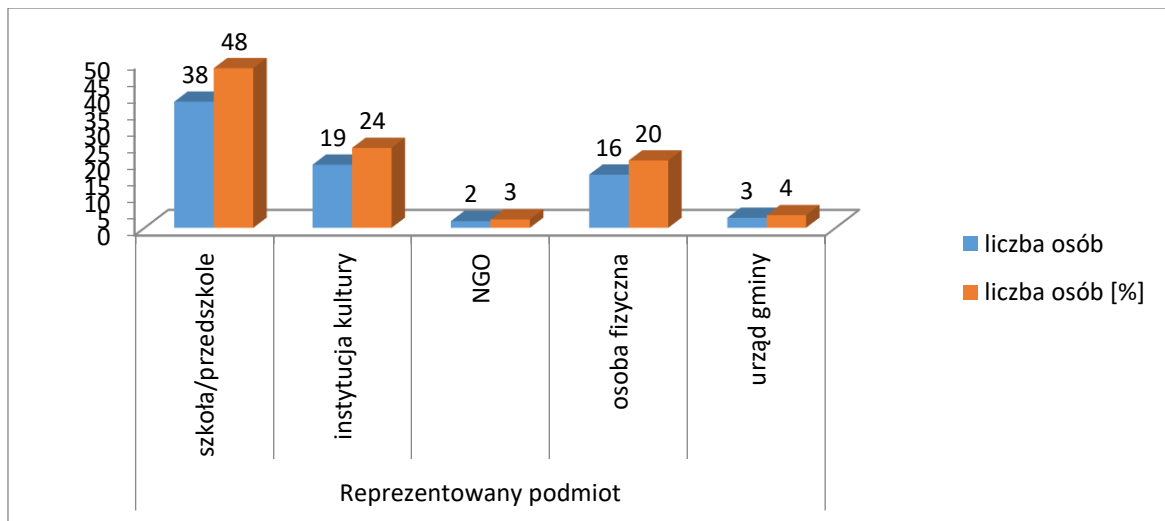
Źródło: badania własne

Analizując łączną liczbę wskazań na zainteresowanie uczestników spotkań sieciujących, nadal zauważamy zgodność, że to działalność szkoleniowo-warsztatowa jest najczęściej wybieraną odpowiedzią, a regranting cieszy się powodzeniem jako kolejna działalność.

Spotkanie sieciujące, Strzelce Opolskie, 16 maja 2016 r. (fot.: L. Kubisa).

Osoby uczestniczące w spotkaniach sieciujących, które oddały wypełnione kwestionariusze ankiet, reprezentowały różne podmioty (rys.6). Największą grupę stanowili przedstawiciele edukacji (48%). Najmniej liczną grupą byli przedstawiciele NGO. Cieszy fakt, że co piątą osobą była osoba fizyczna.

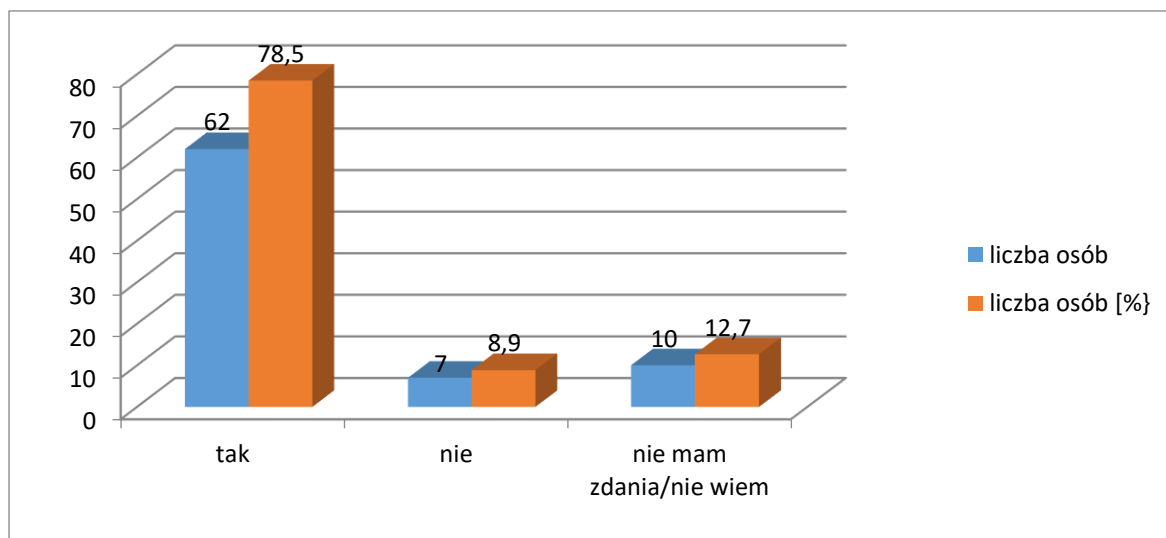

Rys. 6. Reprezentowany podmiot.

Źródło: badania własne

W kolejnym pytaniu uczestnicy spotkań mieli udzielić odpowiedzi na pyt. *Czy wezmą Państwo udział w projekcie? Dlaczego...* Zdecydowana większość odpowiedziała, tak (rys. 7). Kilka osób udzieliło przeczącej odpowiedzi, twierdząc że: *nie jestem pasjonatką edukacji*

kulturowej (szkoła podstawowa); brak czasu na tak obszerną działalność (sołtys wsi); brak czasu (osoba fizyczna); nie jestem przekonana - zbyt mało wiem (szkoła).

Rys. 7. Odpowiedzi uczestników na pytanie trzecie.

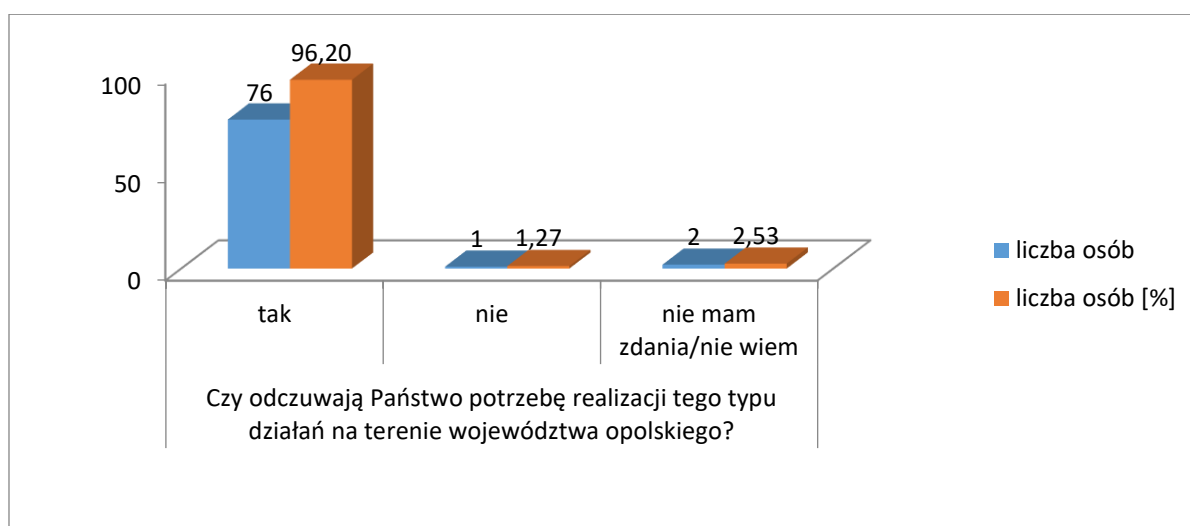
Źródło: badania własne

Analizując odpowiedzi osób deklarujących swój udział w projekcie, możemy stwierdzić, że projekt jest jak najbardziej potrzebny społeczeństwu województwa opolskiego. Poniżej wypowiedzi ankietowanych, cyt.:

- *posiada propozycje ciekawych działań;*
- *aby podnieść rangę kultury wśród dzieci i młodzieży;*
- *wzmocnienie edukacji kulturowej w szkole (2 wskazania);*
- *projekt wzbogaca ofertę edukacyjną szkoły;*
- *kultura może być podstawą do rozwoju osobowego ucznia;*
- *aby rozwijać zainteresowania uczniów;*
- *ważne jest promowanie ciekawych działań;*
- *chcemy podzielić się swoimi doświadczeniami;*
- *urozmaicenie pracy placówki;*
- *udział w czymś nowym;*
- *realizacja zadań na które trzeba mieć finansowanie;*
- *przyczyny finansowe;*
- *inspirujący pomysł;*
- *udział w projekcie przyniesie korzyść moim wychowankom;*
- *działam aktywnie w środowisku;*
- *realizacja planów (3 wskazania);*

- *w ramach samodoskonalenia i aktywnego kontaktu z dziećmi;*
- *leży mi na sercu dobro kultury w moim otoczeniu;*
- *bo jestem kreatywny i twórczy;*
- *przeszkolenie kadry;*
- *uzyskanie dofinansowania;*
- *interesujący i edukujący;*
- *trzeba wykorzystać każdą okazję do rozwoju kulturalnego społeczeństwa;*
- *z potrzeby rozwoju i potrzeby wiedzy;*
- *atrakcyjna oferta;*
- *pozyskanie funduszy na realizację projektu;*
- *ciekawym projektem;*
- *aby rozwijać zainteresowania uczniów;*
- *bo jest to mega ciekawe przedsięwzięcie;*
- *chciałabym się zaangażować i robić coś sensownego;*
- *interesująca inicjatywa zgodna z moją działalnością;*
- *chcę nawiązać nowe kontakty w celu rozwijania edukacji kulturowej Opolszczyzny;*
- *poszerzyć ofertę kulturalną Opola;*
- *ponieważ daje szansę integracji ludzi dla których kultura jest ważna;*
- *potrzeba organizowania konkursu gwary śląskiej - spore zainteresowanie nauczycieli i uczniów;*
- *pomoc dzieciom na rozwijanie swoich umiejętności;*
- *pogłębiać swoją wiedzę;*
- *doskonalić swoje umiejętności;*
- *poznać nowe formy warsztatów;*
- *widzę różne możliwości rozwoju;*
- *widzę potrzebę nawiązania współpracy z innymi instytucjami i osobami w zakresie upowszechniania kultury;*
- *chcemy pozyskać partnerów, promować nasze działania dotychczasowe i rozwijać je;*
- *projekt wzbogaca ofertę edukacyjną szkoły;*
- *kultura może być bazą rozwoju dla ucznia.*

Czwarte pytanie dotyczyło potrzeby realizacji podobnych działań na terenie województwa. Tylko jedna osoba (kobieta, oświata) odpowiedziała przecząco.

Rys. 8. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie nr 4.

Źródło: badania własne

Przedstawione powyżej informacje potwierdzają również rozmowy z różnego rodzaju spotkań. Okazuje się, że projekt jest i będzie powszechnie rozpropagowany. Trafił w pustkę związaną z edukacją kulturową (taka potrzeba wybrzmiała w odpowiedziach respondentów), którą z powodzeniem wypełni.

W informowaniu o projekcie dużą rolę odegrały media społecznościowe (Facebook: fanpage EDUKO <https://www.facebook.com/eduko.2016.2018> oraz strona internetowa projektu <http://eduko.opole.pl/> czy kanał na youtube <https://www.youtube.com/channel/UCNqyjimCC2n-THWDhHpCthg>). Informacje o Programie Bardzo Młoda Kultura 2016-2018 oraz działaniach projektowych Eduko były zamieszczane na bieżąco w postaci wpisów, relacji z przedsięwzięć, zdjęć, filmów. Strony „żyły”. Zamieszczone zostały ponadto relacje filmowe na stronach: Politechniki Opolskiej – 1, przedsiębiorstw: „Lothlory Tomanik” – 1, „Format B” – 1 oraz na kanale Eduko:

Wywiady z uczestnikami – 10

Relacja ze spotkania informacyjnego dotyczącego konkursu grantowego – 6

Relacja z I Forum Ludzi Kultury – 1

Relacja o projekcie Edukacja kulturowa Opolszczyzny – 1

Relacja ze szkolenia „Myślenie projektowe w inicjatywach kulturalnych” – 1

Relacja ze spotkania sieciującego „Dobre praktyki współpracy pomiędzy szkołą a instytucją kultury”, dr Marek Białokur III LO w Opolu – 1

Relacje ze spotkań sieciujących dla nauczycieli – 2

Relacje ze spotkań sieciujących dla animatorów – 5

Relacja z konferencji "Strefa publiczna - przestrzeń - muzeum. O zmieniającej się roli instytucji kultury" – 1

Również na stronach partnerów oraz innych podmiotów związanych z projektem, w tym w ramach regrantingu (np. na stronie partnera w projekcie *Kosmos w muzyce i plastyce* <http://www.zs2-brzeg.pl/index.php/galeria/nasze-zdjecia/rok-szkolny-2016-2017/kosmos-w-muzyce-i-plastyce-warsztaty-rcre-dla-uczniow-kl-4-6-psz-8> znajdziemy galerię zdjęć) lub chcących propagować jego idee były umieszczane różnego rodzaju informacje z działań projektowych. Poniżej zestawiono przykłady podmiotów, na stronach których pojawiły się informacje o Eduko:

Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych/wiemy-pomagamy.pl – 1

Strzelecki Ośrodek Kultury – 1

Miejski Ośrodek Kultury w Kędzierzynie-Koźlu – 1

Gmina Popielów – 1

Gmina Dobrzeń Wielki – 1

Łubniański Ośrodek Kultury – 1

Gmina Olesno – 1

Powiatowe Centrum Kultury w Strzelcach Opolskich – 2

Miasto Brzeg - Brzeg.pl – 1

Gminny Ośrodek Kultury w Gogolinie – 1

Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie – 1

Dolina Stobrawy – 1

Gmina Kamiennik – 1

Gmina Otmuchów – 1

Portal Miasta i Gminy Wołczyn – 1

Krapkowicki Dom Kultury – 1

PTTK Ziemi Brzeskiej – 1

Miasto Kędzierzyn – Koźle - 1

Fundacja "Na zmianę" – 5

Stowarzyszenie Polsko-Serbołużyckie – 1

OPAK - Stowarzyszenie Opolski Projektor Animacji Kulturalnych – 1

Kuratorium Oświaty w Opolu – 2

Fundacja Wspomagania Wsi – 1

Opolski Teatr Lalki i Aktora w Opolu – 1

Muzeum Wsi Opolskiej – 1
Muzeum Ziemi Prudnickiej – 1
Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach- Opole – 1
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim – 1
Uniwersytet Opolski – 1
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9, Kędzierzyn-Koźle – 1
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kluczborku – 2
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Moszczance, Szkoła pod Biskupią Kopą – 1
Liceum Ogólnokształcące nr III w Opolu – 1 .

Oprócz informacji na stronach w ramach działań informacyjnych o projekcie pojawiały się liczne informacje w prasie, wywiady telewizyjne i radiowe. Patronat medialny nad projektem objęli: Nowa Trybuna Opolska, Gazeta Wyborcza, Radio Opole, Studenckie Radio Emitter, TVP 3 Opole. Poniżej niektóre z mediów, w których pojawiały się informacje:

Wyborcza.pl, Opole – 4
NTO Nowa Trybuna Opolska – 3
OpolskieTV – 3
Grupa Lokalna- portal informacyjny – 1
Platforma Kultury platformakultury.pl – 4
Operator kultury – 1
24opole.pl – 3
Prudnik24 – 2
Radio Opole – 5
Radio Doxa- 3
Dolnośląska Kultura i Sztuka – 1
Portal organizacji pozarządowych ngo.pl – 1,
Gazeta Studencka – 1
wochenblatt.pl – 1
opole.pl – 1
tubabrzegu.pl – 2
opolskie.pl Samorząd Województwa Opolskiego – 3
Radio Emitter – 1
opole.naszemiasto.pl – 1
Radio Park - 1
Radio Sygnały – 1

Informacje docierały do odbiorców w różny sposób m.in.: posty na fb, informacje na stronie, e-mail, plakaty, ulotki, zaproszenia, rozmowy telefoniczne itp. Informacje o projekcie rozsyłano do różnych podmiotów, m.in.:

Określenie podmiotu	Liczba podmiotów
Partnerzy Strategiczni	16
Partnerzy projektu	62
Komitet Sterujący	13
Zespoły robocze	24
Instytucje Kultury	74
Szkoły	1075
Organizacje pozarządowe	89
Media	43
Uczestnicy warsztatów	166
Laureaci konkursu grantowego	10
Przedstawiciele samorządów	71

EWALUACJA DZIAŁALNOŚCI SZKOLENIOWO-WARSZTATOWEJ

Kolejnym działaniem poddanym procesowi ewaluacji projektu była ewaluacja działalności szkoleniowo-warsztatowej. Przeprowadzono łącznie 192 godziny zajęć szkoleniowych w ramach 8 cykli, z których każdy obejmował kilka spotkań powiązanych ze sobą tematycznie. Do warsztatów mieli dostęp wszyscy potencjalni odbiorcy. Rekrutacja przeprowadzona została za pośrednictwem formularza internetowego na stronie projektu.

W terminie od 22 czerwca do 31 października 2016 r. zorganizowano 20 szkoleń/warsztatów w następujących cyklach:

Cykl I – Animator kultury – menadżer

Cykl II – Animator kultury – praktyk

Cykl III – Muzyka i Taniec

Cykl IV – Sztuki plastyczne

Cykl V – Dziedzictwo historyczno-kulturowe

Cykl VI – Teatr

Cykl VII – Niepełnosprawni – pełnosprawni w kulturze

Cykl VIII – Psychologiczno-pedagogiczny.

Łącznie zapisało się 165 osób, z których ostatecznie w zajęciach wzięły udział 132 osoby. Stanowi to 80% spośród wszystkich zadeklarowanych. W szkoleniach wzięło udział 48 nauczycieli (36%), 47 pracowników instytucji kultury (36%) oraz 37 osób z innych zawodów/podmiotów (28%). Warsztaty ze wszystkich ośmiu cykli odbyły się zgodnie z harmonogramem. Badaniem objęto wszystkich uczestników warsztatów i szkoleń. Kwestionariusze ankiety były rozdawane na każdej formie zajęć. Uczestnicy mieli możliwość wypowiedzenia się, w sposób anonimowy na temat jakości szkolenia oraz własnego zadowolenia lub niezadowolenia. Szczegóły poniżej w ewaluacjach poszczególnych cykli.

CYKL I ANIMATOR KULTURY – MENADŻER (4 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Myślenie projektowe w inicjatywach kulturalnych
2. Jak diagnozować społeczność i budować ofertę instytucji kultury z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców?
3. Społeczna odpowiedzialność biznesu.
4. Jak lokalne instytucje kultury mogą budować kapitał społeczny?

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
13.09.2016 r.	1 spotkanie 6 h (12:00–18:00)	Opole
22.09.2016 r.	1 spotkanie, 8 h (9:00–17:00)	Kędzierzyn-Koźle
05.10.2016 r.	1 spotkanie , 7 h (9:00–16:00)	Prudnik
27.10.2016 r.	1 spotkanie, 8 h (9:00–17:00)	Kędzierzyn-Koźle

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia, jednak liczba wypełnionych kwestionariuszy ankiety była różna w zależności od tematyki. W związku z powyższym przedstawiono dane osobno dla każdego tematu.

Myślenie projektowe w inicjatywach kulturalnych

Oddano szesnaście kwestionariuszy. Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4,6. Ocena na wszystkich częściach warsztatów dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Możliwość spotkania osób pracujących w instytucjach kultury
- Możliwość dyskusji, merytoryka, kontrowanie własnej wiedzy
- Bardzo duża wiedza prowadzącego, wyczerpujące odpowiedzi na pytania uczestników
- Sposób przekazywania wiadomości, zakres który odpowiadał moim oczekiwaniom
- Atmosfera, miły i kompetentny prowadzący
- Atmosfera
- Otwarta atmosfera, dużo praktycznych wskazówek
- Przygotowanie i wiedza prowadzącego, orientacja co do oczekiwań uczestników i konsekwentne bazowanie na tych informacjach w trakcie szkolenia
- Otwarty, serdeczny prowadzący, miła atmosfera, wiedza prowadzącego i pyszne kanapki

- Konkretnie informacje
- Znajomość tematu przez prowadzącego, otwartość i „dyspozycyjność”
- Otwartość prowadzącego, wzajemne konsultowanie pomysłów z uczestnikami
- Merytoryka zajęć, wiedza prowadzącego.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, z wyjątkiem jednej osoby (*dużo informacji dla instytucji kultury, mało dla edukacji*), wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W odpowiedziach na pytanie: *W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?* możemy przeczytać:

- Pozyskiwanie środków,
- Pisanie projektów,
- Nowe media w kulturze,
- Warsztaty artystyczne, nowe techniki artystyczne,
- Wypełnianie wniosków – kosztorys,
- Pisanie projektów – słowa kluczowe,
- Przykłady projektów – dobre praktyki,
- Nacisk na praktykę w następnej fazie,
- Działalność i uwarunkowania prawne organizacji pozarządowych.

Jak diagnozować społeczność i budować ofertę instytucji kultury z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców?

Oddano dziesięć kwestionariuszy ankiety. Średnia ocena wyniosła 4,6.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Atmosfera panująca na szkoleniu, zajęcia praktyczne
- Część warsztatowa
- Tematyka związane z projektowaniem ankiety
- Atmosfera i doświadczenie prowadzącego, tłumaczenie na przykładach
- Otwartość i atmosfera
- Pozytywna energia prowadzącego
- Świetny prowadzący

- Metoda warsztatowa
- Innowacyjna forma zajęć, zaangażowanie uczestników a nie tylko bierne słuchanie, bardzo dobry obiad
- Ciekawe wiadomości związane z diagnozą zajęć i diagnozą w mediach.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, z wyjątkiem jednej osoby (*Czy trafne było miejsce szkolenia? Chodzi o duże oddalenie od innych instytucji*) wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości? przeczytamy:

- Warsztaty z narzędzi multimedialnych
- Metodologia diagnostyki potrzeb społeczeństwa
- Innowacje w kulturze
- Fundacje i stowarzyszenia, jak je założyć, uwarunkowania prawne
- Media jako narzędzia diagnozy i nawiązywania kontaktów z odbiorcami kultury
- Nowe techniki plastyczne
- Zamówienia publiczne w kulturze po zmianie ustawy
- Projekty, prowadzenie warsztatów
- Techniki multimedialne – narzędzia
- Warsztaty z narzędzi multimedialnych (narzędzia googla).

Spoleczna odpowiedzialność biznesu

Oddano siedem kwestionariuszy. Średnia ocena wyniosła 4,9.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Podejmowanie tematyki interesującej dla uczestników
- Zachęcanie do dialogu, dyskusji
- Kompetentny prowadzący stwarzający miłą atmosferę
- Postawa prowadzącego i sposób prowadzenia zajęć
- Bardzo dużo przykładów
- Konkretna wiedza oparta na doświadczeniach
- Otwartość wykładowcy, możliwość zadawania pytań. Merytorycznie przygotowany.

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

Ostatnie pytanie kwestionariusza dotyczyło tematyki przyszłych szkoleń. Jakie są Państwa oczekiwania? pyt.: *W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?* Większość osób chciałaby kształcić się w:

- pisaniu projektów
- menadżerstwo (pogłębienie wiedzy)
- sponsoring.

Jedna osoba odpowiedziała, że każda tematyka jest dobra bo pozwala jej się rozwijać. Cyt.: *...to inicjatywa w swoje kompetencje.*

Jak lokalne instytucje kultury mogą budować kapitał społeczny?

Oddano siedem kwestionariuszy ankiety. Średnia ocena wyniosła 4.8.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- sposób prowadzenia zajęć,
- atmosfera i merytoryka zajęć,
- elastyczność prowadzącego,
- ćwiczenia, angażowanie uczestników do czynnego udziału w zajęciach,
- zajęcia były w całości wyczerpujące,
- kompetencje prowadzącego.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

Ostatnie pytanie kwestionariusza dotyczyło tematyki przyszłych szkoleń. Jakie są Państwa oczekiwania? pyt.: *W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?* Większość osób chciałaby kształcić się w:

- sponsoring
- pisane projektów, praca z drukiem, jak go wypełnić

- pozyskiwanie środków.

Ta chęć uczestnictwa w szkoleniach związanych z pisaniem projektów i pozyskiwanie sponsorów wybrzmiała po raz kolejny. Warto w przyszłości pochylić się nad tą tematyką warsztatów.

CYKL II ANIMATOR KULTURY – PRAKTYK (10 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. TEATR – to działa! – warsztat dla nauczycieli, animatorów, pedagogów.
2. TEATR – to działa! – warsztat dla rodzin.
3. „Nasze – wasze, swój – obcy, niemieckie dziedzictwo kulturowe i działalność kulturalna mniejszości niemieckiej w województwie opolskim ważnym elementem dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego.”
4. Zajęcia multimedialne – tworzenie relacji filmowych z przedsięwzięć kulturalnych.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
21.06.2016 r.	1 spotkanie, 3 h (16:30–19:30)	Opole
22.06.2016 r.	1 spotkanie, 2 h (16:30–18:30)	Opole
07.07.2016 r.	1 spotkanie, 6 h 15 min (9:00–15:15)	Opole
15.10.2016 r.	1 spotkanie, 4 h (16:00–20:00)	Kolonowskie
22.10.2016 r.	1 spotkanie, 7 h (9:00–16:00)	

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia, jednak liczba wypełnionych kwestionariuszy ankiety była różna w zależności od tematyki. W związku z powyższym przedstawiono dane osobno dla każdego tematu.

TEATR – to działa! – warsztat dla nauczycieli, animatorów, pedagogów

Oddano dziesięć kwestionariuszy. Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4,9. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Atmosfera, wspólna praca i tworzenie
- Wszystko
- Atmosfera, różnorodność zajęć
- Tematyka ciekawa, możliwość wejścia do pracowni, tworzenie lalki, poszerzanie horyzontu i inspiracji
- Praktyczność, atmosfera, inność
- Tworzenie scenografii, interpretacja książki
- Zaskoczenie, że beztalencie artystyczne, czyli ja potrafiłam zrobić coś z niczego
- Tworzenie lalek
- Lalki.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, z wyjątkiem dwóch osób (*budowa lalek, źle się czułam na sali, nie widziałam wszystkich, nie wiem kto kim jest. Brakowało mi tego*), wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?
Możemy przeczytać:

- Rozwijające zdolności manualne
- Sztuki teatralne
- Zajęcia kreatywne, kulturalne, metody pracy, metody pracy z dziećmi
- Cd. podobny temat, scenografia
- Pantomima, improwizacja, pisanie scenariusza
- Tematyka dla młodzieży
- Praca aktora.

TEATR – to działa! – warsztat dla rodzin

Te warsztaty nie podlegały ewaluacji za pomocą kwestionariusza ankiety. Ewaluacja była ustna. Całe warsztaty cieszyły się dużym uznaniem. Uczestnicy zarówno dzieci jak i ich

opiekunowie pracowali chętnie i z uśmiechem na ustach. Odkrywali swoje możliwości, niejednokrotnie rozbudzali swoje zainteresowania i z ochotą będą uczestniczyć w dalszych działaniach projektowych.

„Nasze – wasze, swój – obcy, niemieckie dziedzictwo kulturowe i działalność kulturalna mniejszości niemieckiej w województwie opolskim ważnym elementem dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego.”

Oddano trzy kwestionariusze ankiety. Średnia ocena wyniosła 4,8.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Atmosfera panująca na szkoleniu, zajęcia praktyczne
- Sposób przekazywania wiedzy, dobre przygotowanie wykładowcy.

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?
Możemy przeczytać:

- Kultura i sztuka.

Zajęcia multimedialne – tworzenie relacji filmowych z przedsięwzięć kulturalnych

Ewaluacja odbyła się w postaci ustnej. Warsztaty zostały przyjęte pozytywnie. Uczestnicy wyrazili aprobatę co do kontynuacji tematyki zajęć. Wszystkim się bardzo podobało, zajęcia kreatywne, ruchowe.

Zajęcia multimedialne – tworzenie relacji filmowych z przedsięwzięć kulturalnych, Kolonowskie, 22 października 2016 r. (fot.: L. Kubisa)

CYKL III MUZYKA I TANIEC (2 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Zajęcia szkoleniowo-warsztatowe – Taniec Współczesny i Rytmika.
2. Warsztaty śpiewu białego.

Odbyły się w liczbie 28 pracowicie spędzonych godzin. Natomiast warsztaty śpiewu białego – 7 godz. zajęć.

Tab.1. Harmonogram zajęć

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
06.08.2016 r.	1 spotkanie , 4 h (9:00–13:00)	Lewin Brzeski oraz Łosiów
07.08.2016 r.	1 spotkanie , 4 h (9:00–13:00)	
13.08.2016 r.	1 spotkanie, 4 h (9:00–13:00)	
14.08.2016 r.	1 spotkanie , 4 h (9:00–13:00)	
20.08.2016 r.	1 spotkanie, 4 h (9:00–13:00)	
21.08.2016 r.	1 spotkanie , 4 h (9:00–13:00)	
27.08.2016 r.	1 spotkanie, 4 h (9:00–13:00)	
22.07.2016 r.	1 spotkanie , 7 h (9:00–16:00)	Opole

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia.

Oddano 18 kwestionariuszy ankiety. Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.8. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć respondenci?* napisali:

- Atmosfera, wspólna praca i tworzenie
- Poczucie humoru, łatwy przekaz, dużo powtórzeń
- Wymiana poglądów i doświadczeń, forma prowadzenia zajęć
- Różnorodność ćwiczeń, profesjonalna technika prowadzenia zajęć, indywidualizm
- Muzyka, sposób prowadzenia zajęć
- Atmosfera, sposób prowadzenia zajęć, bardzo konkretne – kilkakrotne wskazanie
- Dobór muzyki i elementów tanecznych
- Indywidualne podejście do uczestnika
- Brak nudy, dostosowanie poziomu do uczestników
- Śpiewu trochę za mało, taniec – rewelacja
- Zastosowanie kroków w tańcu
- Różnorodność tematyki
- Możliwość powtarzania kroków i elementów tańca
- Nauka tańca, układów, podstawowych figur
- Indywidualne podejście do uczestnika.

Zajęcia szkoleniowo-warsztatowe – „Taniec Współczesny i Rytmika”, Lewin Brzeski, 7 sierpnia 2016 r. (fot.: Miejsko-Gminny Dom Kultury w Lewinie Brzeskim)

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*, z wyjątkiem dwóch osób (*elementy tańca, zabawy ruchowe, układy taneczne*), wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Formy taneczne i śpiewu
- Taniec klasyczny
- Zajęcia muzyczno-rytmiczne, taneczne integracyjne, dla małych dzieci
- Umuzykalnienie – rytmika, gra na instrumentach
- Taniec współczesny
- Taniec hip hop
- Teatr
- Śpiew, taniec i muzyka folkowa
- Taniec
- ZUMBA
- Animacje dla dzieci.

Uczestnicy tych zajęć warsztatowych zgodni są co do kontynuacji tematyki. Nadal są chętni do udziału w zajęciach tanecznych, umuzykalniających, śpiewu, muzyki folkowej i gry na instrumentach.

CYKL IV SZTUKI PLASTYCZNE (3 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Warsztaty malowania na porcelanie.
2. Warsztaty wykonywania kwiatów z bibuły.
3. Coś z niczego – twórcze wykorzystanie surowców wtórnych.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
08.07.2016 r.	1 spotkanie, 7h (9:00-16:00)	Opole
15.07.2016 r.	1 spotkanie, 7h (9:00-16:00)	Opole

16.07.2016 r.	1 spotkanie, 6h (9:30-15:30)	Wrzoski
---------------	------------------------------	---------

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia. Z pierwszego szkolenia/tematu oddało kwestionariusze ankiety 18 osób, natomiast z każdego z pozostałych dwóch zajęć spłynęło po 11 ankiet. Dlatego też informacje dla każdego szkolenia zostały przedstawione osobno.

Warsztaty malowania na porcelanie

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.9. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Kompetencja prowadzących, ciekawe rzeczy do przyozdabiania
- Kompetencja i cierpliwość prowadzących - kilka wskazań
- Umożliwienie pracy z profesjonalistami- kilka wskazań
- Atmosfera zajęć, pomoc pań, sposób przekazania - kilka wskazań
- Atmosfera zajęć – kilka wskazań
- Temat zajęć, materiały, pomoc pań
- Temat zajęć, profesjonalizm prowadzących – kilka wskazań
- Rodzaj zajęć
- Relaks podczas pracowania
- Poznanie techniki malowania
- Poznanie praktyki, dobre rady.

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W odpowiedzi na pytanie: *W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?* możemy przeczytać:

- Artystyczne
- Rękodzieło
- Recykling
- Praktyczne prace, szycie
- Wyszywanie, plecenie wianka, garncarstwo
- Malowanie na szkle
- Inne prace plastyczne
- Wiklina papierowa
- Kwiaty z bibuły, malowanie porcelany
- Techniki zdobienia jajek
- Wiklina.

Warsztaty wykonywania kwiatów z bibuły

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.8.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Różnorodność, sposób prowadzenia, rozbudzanie zainteresowania
- Bardzo dobry kontakt z prowadzącymi zajęcia
- Profesjonalne przygotowanie
- Bardzo ciekawe prowadzenie zajęć, rozwijające zdolności manualne i wyobraźnię
- Miła atmosfera, dobre przygotowanie prowadzących – kilka wskazań
- Prowadzenie zajęć – kilka wskazań
- Dobre materiały i narzędzia, interesujące prowadzenie zajęć – kilka wskazań
- Możliwość poznania nowych technik plastycznych
- Pomysły.

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* Z wyjątkiem jednej osoby (wykonywanie kwiatów z bibuły), wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?
Możemy przeczytać:

- Wycinanka ludowa
- Malowanie porcelany (kilka wskazań)
- Zdobienie pierników (kilka wskazań)

- Zajęcia ceramiczne (kilka wskazań)
- Malowanie na tkaninach.

Coś z niczego – twórcze wykorzystanie surowców wtórnych

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.9.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Profesjonalizm prowadzącego – kilka wskazań
- Wszystko
- Profesjonalne przygotowanie zajęć
- Bardzo dobry kontakt z prowadzącym zajęcia
- Atmosfera na zajęciach
- Różnorodność pomysłów, świetne materiały, pomoc w pracy
- Ilość propozycji do wykonania, świetne materiały
- Możliwość zastosowania zdobytej umiejętności w życiu codziennym
- Wspaniała atmosfera, sposób prowadzenia zajęć, zajęcia oceniam celująco
- Wykonanie konkretnych ozdób
- Wspaniała atmosfera, sposób prowadzenia zajęć
- Różne techniki wykorzystania surowców
- Rewelacyjna prowadząca, atmosfera, kompetencja i rzeczowość prowadzącej
- Dostęp do materiałów, ilość zadań do wykonania
- Dużo pracy twórczej pod okiem prowadzącej, wybór materiałów do wykorzystania
- Różne techniki wykonania, przygotowanie prowadzącej.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Powtórzyć zajęcia (mało jeden dzień) – kilka wskazań
- Nowe techniki artystyczne
- Techniki rękodzielnicze, malowanie na tkaninie
- Decoupage – kilka wskazań
- MIX-MEDIA

- Ozdabianie porcelany
- Ozdoby bożonarodzeniowe.

Warsztaty zostały ocenione bardzo wysoko, stopień zadowolenia oczywiście również bardzo wysoki. Prośba o powtórzenie tego typu zajęć.

CYKL V DZIEDZICTWO HISTORYCZNO-KULTUROWE (18 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. „Nasze – wasze, swój – obcy, niemieckie dziedzictwo kulturowe i działalność kulturalna mniejszości niemieckiej w województwie opolskim ważnym elementem dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego.”
2. Trudna historia – edukacja w miejscach pamięci.
3. Co w kulturze piszczy? – pobudzanie potencjału kulturowego odbiorców oraz skuteczna motywacja rozwijająca kompetencje uczniów.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
12.10.2016 r.	1 spotkanie, 6h 15min (9:00-15:15)	Opole
27.10.2016 r.,	1 spotkanie, 6h 30min (9:00-15:30)	Łambinowice
28.10.2016 r.	1 spotkanie, 6 h (11:00–17:00)	Łambinowice

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia. Z pierwszego szkolenia/tematu oddało kwestionariusze ankiety 16 osób, natomiast z pozostałych dwóch zajęć spłynęło 13 ankiet. Dlatego też informację dla każdego szkolenia przedstawiono osobno.

„Nasze – wasze, swój – obcy, niemieckie dziedzictwo kulturowe i działalność kulturalna mniejszości niemieckiej w województwie opolskim ważnym elementem dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego.”

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.2. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Poruszanie sposobu patrzenia na historię i wielokulturowość Ślązaków
- Konfrontacja własnych spostrzeżeń związanych z wielokulturowością
- Przygotowanie merytoryczne do zajęć, prowadzący z werwą i nie nudzi
- Materiały multimedialne z archiwum Historii Mówionej
- Ciekawa tematyka
- Relacje filmowe Niemców mieszkających w Polsce (kilka wskazań)
- Widać, że zajęcia prowadzą pasjonaci historią regionu
- Prosty sposób przekazywania informacji
- Możliwość dyskusji i tolerancja
- Spójność danych.

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*

Otrzymało następujące odpowiedzi.

Nie wszystkim szkolenie się podobało, było kilka wypowiedzi nieprzychylnych, wymieniali między innymi:

- Oczekiwałam dokładniejszego opisu problemu
- Tendencyjność wykładów, ale wszystko się przyda
- Przybliżenie problemów mniejszości narodowej lokalnej – niemieckiej w czasie przemian politycznych w czasie zmian granic Państwa
- Za mało udziału uczestników w spotkaniu
- Rys historyczny powstania TSKN
- Brak konwersatorium, wykłady pobieżnie pokazywały skomplikowane zagadnienia, niczego nie wniosły, brak wątków czeskich, charakter encyklopedyczny, można było przedstawić zagadnienia w sposób problematyczny np. nałożyć zagadnienia na sytuację polityczną.

Pozostali zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Szkolenia rozszerzone o zagadnienia metodyczne
- Zajęcia dotyczące wielokulturowości Śląska w aspekcie interdyscyplinarnym
- Etnografia na Śląsku Opolskim
- Projekty grantowe dla instytucji kultury, animacja kultury
- Historia Opola, zabytki Opolszczyzny
- Współpraca kulturalna polsko-niemiecka
- Szkolenia artystyczno-historyczne
- Kultura i sztuka
- Podobnej
- Współpraca między kulturą i oświatą
- Poznanie lokalnych tradycji i życia codziennego
- Badania losu repatriantów, czy się już „zagnieździli” na Śląsku
- Sposób prowadzenia warsztatów, lekcji, zajęć muzealnych
- Archeologia
- Dorobek kulturalny Opolszczyzny ze wskazaniem ciekawostek historycznych regionu.

Zaproponowany zakres kolejnych szkoleń jest tak różnorodny, że trudno wskazać jakieś jedno konkretne.

Trudna historia – edukacja w miejscach pamięci

Co w kulturze piszczy? – pobudzenie potencjału kulturowego odbiorców oraz skuteczna motywacja rozwijająca kompetencje uczniów.

Ta tematyka była realizowana w trakcie dwóch dni szkolenia w Łambinowicach.

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.8.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Różnorodność prezentacji, warsztaty
- Forma zajęć, bardzo ciekawe publikacje, zwiedzanie cmentarza, inscenizacje teatralne, ciekawy sposób zaprezentowania
- Luźna atmosfera, interesujący sposób zaprezentowania, rzeczowe tematy zajęć – (kilka wskazań)
- Wysoki poziom merytoryczny, warsztaty, spektakl - (kilka wskazań)
- Organizacja i przekrojowy sposób, różnorodne metody pracy

- Profesjonalizm, bardzo wysoki poziom merytoryczny
- Bardzo rzeczowe przedstawienie bardzo trudnych losów jeńców wojennych, przebywających na terenie obozu
- Wycieczka po obozie
- Wykład dr. Piotra Stanka, udział w spektaklu – ogromne wrażenie, wspaniale i pyszny obiad
- Profesjonalizm, skondensowane wiadomości przekazywane w przystępny sposób do zapamiętania
- Wszystkie działania były spójne i uzasadnione, wszystkie zajęcia ciekawe.

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*

Oprócz dwóch osób, którzy wskazali *na zimno i budowanie zainteresowania słuchacza z nadzieją na dalsze poznanie historii*, pozostałym wszystko się podobało.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Zasoby archiwalne muzeum
- Archeologia – dwa wskazania
- Walory turystyczno-historyczne Opolszczyzny
- Metodyka nauczania historii miejsc pamięci – dwa wskazania
- Podobna tematyka – dwa wskazania
- Pedagogika przeszłości.

Zajęcia dwudniowe w wysokim stopniu spełniły oczekiwania uczestników. Warto je propagować.

CYKL VI TEATR (7 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Teatr jako przestrzeń dla komunikacji werbalnej i pozawerbalnej, czyli jak mówić, żeby nas słyszeli, rozumieli i nam wierzyli.
2. Mieć czy być, czyli o kondycji i percepcji odbioru tekstów kultury.
3. TEATR – to działa! – warsztat dla nauczycieli, animatorów, pedagogów.
4. TEATR – to działa! – warsztat dla rodzin.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
10.09.2016 r.	1 spotkanie, 8h (9:00-17:00)	Głubczyce
17.09.2016 r.	1 spotkanie, 7h (9:00-16:00)	Opole
21.10.2016 r.	1 spotkanie, 3h 30min (16:30-20:00)	Opole
22.10.2016 r.	1 spotkanie, 2h (11:00-13:00)	Opole

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia. Z pierwszego szkolenia/tematu oddało kwestionariusze ankiety 18 osób, z kolejnego 13 kwestionariuszy a z pozostałych dwóch zajęć spłynęło 15 ankiet. Dlatego też informację dla każdego szkolenia przedstawiono osobno.

Teatr jako przestrzeń dla komunikacji werbalnej i pozawerbalnej, czyli jak mówić, żeby nas słyszeli, rozumieli i nam wierzyli

Kwestionariusz ankiety zawierał 6 pytań. Wszystkie pytania były otwarte. Poniżej analiza odpowiedzi respondentów.

Pytanie 1: *Czy któreś z doświadczeń było dla Ciebie szczególnie ważne, miłe, niemiłe?*

Pojawiły się następujące informacje:

- Szkolenie było wspaniałe, okazja do wymiany doświadczeń, do nawiązania kontaktów, poznanie nowych osób
- Komunikacja między koordynatorką a grupą warsztatową
- Do nawiązania kontaktów, poznanie nowych osób – (wiele wskazań)
- Ćwiczenia były miłe – (wiele wskazań)
- Ćwiczenia z emisji głosu i oddechowe
- Bardzo profesjonalna postawa prowadzącej
- Spotkania z ludźmi
- Akceptuj siebie, zgódź się na siebie
- Zabawy słowne
- Dowiedzieć się o pracy innych.

Kolejne pytanie było prośbą o wymienienie umiejętności zdobytych podczas szkolenia. Poniżej odpowiedzi:

- Emisja głosu – (wiele wskazań)
- Technika oddychania, sztuka dykcji – (wiele wskazań)
- Umiejętności interpersonalne, sztuka umiejętnego słuchania – (wiele wskazań)
- Oddzielania wysłuchanych informacji przed ich interpretacją
- Trzymanie się wątku podczas rozmowy
- Zabawy słowne.

Pytanie trzecie było pytaniem ważnym ponieważ dotyczyło poszerzenia swojej wiedzy, refleksji. Prawie wszyscy odpowiedzieli zgodnie, że tak. Tylko jedna osoba stwierdziła, że niczego nowego się nie dowiedziała.

Następne pytanie brzmiało: *Jak sądzisz czy zdobyte doświadczenie warsztatowe (które może mieć wpływ na Twoją kreatywność. Na co się otworzyłeś(a)s?* Odpowiedzi respondentów w wielu przypadkach są do siebie podobne.

- Nowe znajomości – kreatywni ludzie, którzy poszerzyli wiedzę na temat teatru
- Tak zdobyte informacje będą inspiracją do pracy z dziećmi
- Na ćwiczenia z emisji głosem
- Tak, oczywiście
- Na współpracę
- Na rozwój interpersonalny
- Jak być dobrym słuchaczem
- Ugruntowałam posiadaną wiedzę, (tę odpowiedź dała osoba, która w poprzednim pytaniu odpowiedziała, że niczego się nowego nie dowiedziała)
- Na zajęcia teatralno-ruchowe.

Które wiadomości, umiejętności, doświadczenia pomogą Ci w przyszłej pracy z dziećmi? - to przedostatnie pytanie z kwestionariusza ankiety, a poniżej wypowiedzi uczestników szkolenia:

- Umiejętność pracy w grupie
- Techniki teatralne
- Ćwiczenia oddechowe, zabawy słowne, nowe formy komunikacji
- Ćwiczenia na dykcję, emisja głosu – (wiele wskazań)
- Aktywne słuchanie – (wiele wskazań)
- brak dygresji, cierpliwość

- Organizacja pracy w zespole
- Sposoby rozpoczynania zajęć.

Szóstym ostatnim ciekawym sposobem na informację zwrotną było pytanie z rozgrzewki na kreatywność, czyli *dokończ zdanie: Nie....*

Wiele osób napisało, że: *nie żałuję obecności na zajęciach. Nie... w tak dusznym pomieszczeniu (2x). Nie... lubię zdań, które rozpoczynają się od słowa „nie”. Nie... spodziewałam się, że będzie tak ciekawie. Nie... nudziłam się. Nie... dla bezczynności. Nie... wiedziałam, że te zajęcia mogą, aż tyle wzbogacić moich umiejętności.*

Mieć czy być, czyli o kondycji i percepcji odbioru tekstów kultury

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.35. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Miła atmosfera
- Możliwość dyskusji, polemiki
- Dobór uczestników
- Pracownica, merytoryka - (wiele wskazań)
- Rozmowa, wymiana zdań, wymiana doświadczeń- (wiele wskazań)
- Emocje
- Praca wokół konkretnego tekstu - (wiele wskazań).

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* Otrzymało następujące odpowiedzi.

Nie wszystkim szkolenie się podobało, było kilka wypowiedzi nieprzychylnych, wymieniali między innymi:

- Zbyt monotennie, siedząco
- Mało praktycznie
- Trafne spostrzeżenia

Pozostali zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Kontynuowanie tematyki, rozszerzenie
- Więcej praktyki – (wiele wskazań)
- Uczestnictwo w zajęciach/próbach zawodowego teatru, praca reżysera – (wiele wskazań)
- Jak czytać dramat współczesny
- Warsztaty z tekstami niedramatycznymi.

TEATR – to działa! – warsztat dla nauczycieli, animatorów, pedagogów

TEATR – to działa! – warsztat dla rodzin

Ta tematyka była realizowana w trakcie dwóch dni szkolenia w Opolu.

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.8.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Pomoc ekspertów i kreatywność w pracy
- Praktyczność, atmosfera, realny wytwór, który można zabrać ze sobą
- Zajęcia warsztatowe, tworzenie kukiełek
- Podejmowane tematy, dyskusja, atmosfera
- Pracownia – lalki
- Prowadzący zajęcia, praktyczne przykłady
- Praktyczne uwagi na temat interpretacji dzieła, profesjonalizm prowadzącej – budowa lalki
- Kreatywność, pomysłowość
- Warsztaty rodzinne, ćwiczenia praktyczne
- Rozmowa z dziećmi, traktowanie dzieci jak dorosłych partnerów, pytanie ich o odczucia
- Podejście prowadzących – dwa wskazania,
- Zabawy z dziećmi, robienie maskotek
- Czynny udział dzieci.

„TEATR – to działa! – warsztat dla nauczycieli, animatorów, pedagogów”, Opole, 21 października 2016 r. (fot.: L. Kubisa).

Na drugie pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*

Oprócz jednej osoby, która wskazała na rękodzieło, pozostałym wszystko się podobało i przyda się w pracy (było super).

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Rozwój zawodowy kreatywnego nauczyciela
- Tworzenie scenariuszy,
- Ciąg dalszy, praca z dziećmi – (wiele wskazań)
- Zajęcia praktyczne na scenie, tworzenie lalek,
- Emisja głosu – (wiele wskazań)
- Teatr cieni.

Zajęcia dwudniowe w wysokim stopniu spełniły oczekiwania uczestników. Widać było duże zaangażowanie w pracę, zarówno dzieci jak i ich opiekunów. Zajęcia miały charakter kreatywny, pozwalały na inspirację, pomysłowość. Prace można było wziąć ze sobą, więc była wartość dodana. Warto je propagować, a może i kontynuować.

CYKL VII NIEPEŁNOSPRAWNI – PEŁNOSPRAWNI W KULTURZE (10 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Szkolenie „Inni w odbiorze świata – równi w kulturze”.
2. Myślenie projektowe w inicjatywach kulturalnych.
3. Zawód: meloman.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
18-19.10.2016 r.	1 dzień: 9h 30min (9.00 – 18:30), 2 dzień: 6h (9:00 – 15:00)	Rogów Opolski
20.10.2016 r.	1 spotkanie, 6h (12:00-18:00)	Opole
25.10.2016 r.	1 spotkanie, 4h (14:00-18:00)	Opole

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia. Z pierwszego szkolenia/tematu 18 osób oddało kwestionariusze ankiety, natomiast z pozostałych dwóch zajęć spłynęło łącznie 26 (14 i 12) ankiet. Dlatego też informację dla każdego szkolenia przedstawiono osobno.

Szkolenie „Inni w odbiorze świata – równi w kulturze”

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.8. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Pasja i radość, ogromna wiedza osób opowiadających o swojej pracy z niepełnosprawnymi
- Otoczenie i atmosfera Zamku w Rogowie
- Wykład na temat dostosowania infrastruktury dla niepełnosprawnych
- Nauka migania – (wiele wskazań)

- Jestem bardzo pozytywnie zaskoczona treścią i sposobem przekazywania tak trudnych treści i problemów społecznych. Nie miałam świadomości jakie problemy mają osoby z dysfunkcjami
- W bardzo przystępny sposób pokazano przykłady różnych niepełnosprawności, rozwiązania komunikacyjne
- Bardzo duża wiedza prowadzących, przekazana w sposób przyjazny. Uświadomiłam sobie jak wiele rzeczy przede mną. Podsumowanie: „Jestem szczęśliwa, bo sprawna”
- Piękne i urokliwe miejsce, inspiruje. Świetna organizacja
- Zajęcia z języka migowego, informacje dotyczące współpracy z osobami niepełnosprawnymi. Tworzenie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych
- Prowadzący mieli ogromną wiedzę i potrafili ją w profesjonalny sposób przekazać. Osoba z ramienia OBP potrafiła pięknie zająć się każdym
- Prezentacja sprzętu i oprogramowania dla osób z wadą wzroku
- Merytoryka szkolenia, forma przekazu – (wiele wskazań)
- Sprawnie i ciekawie prowadzone zajęcia
- Przykłady z pracy
- Zakres tematyczny był bardzo ciekawy, prezentacja sprzętu dla niepełnosprawnych
- Dużo ciekawych i ważnych informacji
- Praktyczna wiedza odnośnie odbierania świata przez osoby niewidome i niesłyszące, jest to dla mnie duże odkrycie.

Na następne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*

Otrzymałam następujące odpowiedzi.

- Brak materiałów w postaci prezentacji, za dużo formy wykładowej, 10 godzin zajęć pierwszego dnia to za dużo, zaczęła mnie boleć głowa, bardzo duże niedostosowanie poziomu wykładu na temat dostosowania stron www., za bardzo specjalistycznie
- Wykłady Pani z UJ zbyt monotonne, znudziły grupę
- Zamiast słodkiego – owoce, dostępność do napojów
- Cała treść szkolenia nie jest związana z moją pracą, ale w przyszłości będę chciała poprowadzić zajęcia dla osób niepełnosprawnych
- Podobało mi się wszystko, czas pokaże co wykorzystam.

Szkolenie „Inni w odbiorze świata – równi w kulturze”, Rogów Opolski, 18 października 2016 r. (fot.: V. Łabędzka).

Pozostali zgodnie stwierdzili, że nie ma informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków. Brak zastrzeżeń.

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Rękodzieło
- Język migowy - (wiele wskazań)
- Animator kultury dla nauczycieli, kreatywność ucznia niepełnosprawnego umysłowo - (wiele wskazań)
- Metody pracy z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie
- Podobne zajęcia
- Współpraca z osobami niepełnosprawnymi od strony psychologii

- Uczestnictwo w kulturze i zagospodarowanie wolnego czasu osobom niepełnosprawnym z miast i wsi
- Rehabilitacja ucznia niepełnosprawnego
- Dostosowanie stron internetowych do osób niepełnosprawnych, ćwiczenia a nie suchy wykład, po którym i tak nie wiem jak to zrobić, pisanie tekstów w WORD i EXCEL
- Wsparcie ucznia małego (9 lat), jak z nim pracować?

Myślenie projektowe w inicjatywach kulturalnych

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.9.

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Dobra atmosfera, rzeczowe informacje, przydatne wiadomości – (wiele wskazań)
- Wiedza merytoryczna prowadzącego – (wiele wskazań)
- Wiele praktycznych przykładów z własnego doświadczenia prowadzącego, duże zaangażowanie – (wiele wskazań)
- Podawanie konkretnych problemów i ich rozwiązań
- Duża wiedza i praktyczne przykłady rozwiązań – (wiele wskazań)
- Dowiedziałam się praktycznych przykładów z pisaniem projektów, a nigdy nie miałam z tym nic do czynienia
- Możliwość dyskusji, rozszerzony skrypt szkoleniowy
- Atrakcyjny sposób przekazania trudnej wiedzy.

Na drugie pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* Oprócz jednej osoby, która wskazała *na mało praktycznej strony*, pozostałym wszystko się podobało i może przydać się do napisania dobrego merytorycznego projektu.

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Podobna tematyka – dokładne, praktyczne pisanie projektów, gdzie szukać źródeł finansowania – (wiele wskazań)
- Szkolenia animatorów kultury
- Język migowy, tematyka niepełnosprawności, rehabilitacja – (wiele wskazań)
- Pedagogika specjalna.

Zawód: meloman

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.6. Na taki wynik miały wpływ niskie wskazania za wyposażenie/materiały szkoleniowe (brak internetu i warunków odtwarzania filmów)

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Sposób prowadzenia, rzeczowy z wielką pasją,
- Możliwość zwiedzenia filharmonii od „kuchni”, ciekawe linki, aplikacje,
- Jak wykonać profesjonalny plakat, czytanie plakatu,
- Wszystko podparte przykładami (filmiki), dobry czas, dobre miejsce, zwięzłe informacje jak dla laika, jak dla mnie,
- Przystępne informacje, obrazowe,
- Praktyczne wyjście do filharmonii, wyborem tematu, zachowania się,
- Dowiedziałam się różnych ciekawych rzeczy związanych z życiem filharmonii

Na kolejne pytanie *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* Kilka osób, żałowała, że *nie mogli posłuchać koncertu, zobaczyć prób, brak internetu*. Jedna osoby napisała: *Umiejętności przekazywania wiedzy na temat muzyki klasycznej i pracy filharmoników*. Kolejna osoba wskazała na *informacje materiałowe do wykorzystania*. Pozostałym wszystko się podobało i może przydać się do napisania dobrego merytorycznego projektu.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Ciąg dalszy, bardzo tajemniczy zawód ten meloman, szkoda, że w szkole jest tak mało wiedzy na ten temat
- Podobnie, muzyka dla dzieci z niepełnosprawnościami.

Warto powtórzyć te warsztaty, dać szansę na pooglądanie koncertów, prób orkiestry i chóru.

CYKL VIII PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNY (3 prowadzących)

Tematyka szkolenia była następująca:

1. Zawód: meloman.
2. Podniesienie umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej czyli – sztuka komunikowania się.

3. Wykorzystanie nowych mediów w pracy z młodzieżą oraz wzmacnianie kompetencji edukatorów w prowadzeniu kreatywnych zajęć.

Tab.1. Harmonogram zajęć.

Termin realizacji	Czas realizacji	Miejsce realizacji
05.09.2016 r.	1 spotkanie, 4h (14:00-18:00)	Opole
10-11.10.2016 r.	1 dzień: 10h (8.00 – 18:00), 2 dzień: 7h 30min (8:00 – 15:30)	Niwki

Udział w badaniu wzięli wszyscy uczestnicy szkolenia. Z pierwszego i drugiego szkolenia/tematu oddało kwestionariusze ankiety po 14 osób. Trzeci blok został odwołany z powodu choroby wykładowcy. Informację dla każdego szkolenia przedstawiono osobno.

Zawód: meloman

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 4.2. Ocena dotyczyła:

- Atmosfery w trakcie zajęć
- Sposobu prowadzenia zajęć
- Oceny merytorycznej szkolenia
- Oczekiwań związanych ze szkoleniem
- Wyposażenia / materiałów szkoleniowych

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Pasja prowadzącej,
- Prowadzenie bardzo ciekawe, ale brak wsparcia przykładów np. filmami z internetu, zwłaszcza w I części szkolenia,
- Wiedza praktyczna, sposób przekazywania informacji, nawiązania kontaktu z uczestnikami, bogate słownictwo, kultura,
- Znajomość tematu w praktyce, na co dzień,
- Poparcie teorii przykładami, zwiedzanie filharmonii, zachowanie,
- Obszerne omówienie tematu, poznanie filharmonii od „kuchni” – (wiele wskazań),
- Przygotowanie prowadzącej, charyzma, pasja – (wiele wskazań),
- Odczytywanie plakatów, przydatne informacje przy organizowaniu wyjazdów uczniów,

Na kolejne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?* Otrzymano następujące odpowiedzi.

- To nie były warsztaty tylko szkolenie,
- Dużo teorii,
- Teoria powinna być zabarwiona utworami, z różnych epok – (wiele wskazań),
- Dodanie tego szkolenia do tego cyklu jest dla mnie niezrozumiałe, tak na siłę, (dwa wskazania),
- Za dużo wiedzy historycznej.

Pozostali nie podali informacji, które nie przydadzą się w przyszłości do wykonywania swoich obowiązków.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Praktyka dotycząca różnych stylów muzycznych, wspólnie byłoby połączyć to szkolenie z koncertem,
- Powtórzenie szkolenia, rozwinięcie,
- Warsztaty plastyczne, nowe techniki,
- Wokal, sztuka artystyczna,
- Praktyczne warsztaty wokalne,
- Wprowadzenie w muzykę poważną dzieci w wieku przedszkolnym,
- Warsztaty wokalne, interpretacja muzyki w formie plastycznej,
- Jak wykorzystać sztukę w ekspresji, terapii dzieci,
- Komunikacja interpersonalna (dwa wskazania),
- Teatr, opera, operetka, śpiew,
- Pokaz poszczególnych instrumentów i możliwość zagrania.

Podniesienie umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej czyli – sztuka komunikowania się

Średnia ocena tych zajęć wyniosła 5.0. (najwyżej ze wszystkich ocen)

Na pytanie otwarte *Co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć?* respondenci napisali:

- Super
- Zajęcia bardzo profesjonalne, każdy z pracujących ludzi powinien być przeszkolony w tym temacie

- Atrakcyjne pomoce, materiały do wykorzystania również po szkoleniu, scenki z komunikacji, z porozumiewania się
- Forma przekazu, zasób wiedzy, doświadczenie prowadzącego, sposób podejścia do uczestników - (wiele wskazań)
- Atrakcyjne, duża wiedza, sposób przekazu, umiejętność kierowania zespołem, Super ☺ - (wiele wskazań)
- Atmosfera i kompetentny trener (wiele wskazań)
- Otwartość, „gry”, „zdrowe” zasady
- Cudowne warsztaty.

Na następne pytanie: *Co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej?*
 Wszystko się podobało i będzie się przydawać do pracy zawodowej i życiu osobistym.

W jakim zakresie (tematyki) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

Możemy przeczytać:

- Rękodzieło artystyczne
- Kompetencje miękkie
- Rozwój osobisty
- Neuropedagogika, motywacja, wypalenie zawodowe
- Kompetencje komunikacyjne, praca zespołowa
- Motywacja w działaniu
- Mediacje
- Psychologiczne, artystyczne, asertywność
- Wypalenie zawodowe, lidarskie
- Rozwijanie sytuacji konfliktowych: pracownik-pracodawca.

Zadowolenie i ocena tych warsztatów było ogromne. Wszyscy pracowali aktywnie, przy bardzo dobrej atmosferze. Dyscyplina czasowa, zarządzanie zespołem – pełen profesjonalizm, należy kontynuować tematykę.

Ewaluację całościową ze wszystkich warsztatów i szkoleń przeprowadzono w oparciu o 271 oddanych kwestionariuszy ankiet. Z pytań zamkniętych, wyskalowanych mogliśmy obliczyć średnią ocenę ww. warsztatów i szkoleń. Wyniosła ona 4,71, co świadczy o wysokim stopniu zadowolenia z atmosfery zajęć, ze sposobu prowadzenia zajęć, oceny merytorycznej szkolenia, oczekiwań związanych ze szkoleniem, wyposażeniem i materiałami dydaktycznymi. Co przekłada się na wzmocnienie wiedzy, umiejętności i kompetencji osób,

które zajmują się edukacją kulturową, pracujących w różnych miejscach i zawodach, w tym kształtowaniem kompetencji kluczowych wytyczonych przez Unię Europejską w dokumencie dającym wskazówki do edukacji przez całe życie (LLL).

W mniejszym lub w większym stopniu zakładane cele zostały osiągnięte.

Celami szkoleń były m.in.:

- dostarczenie i rozwinięcie wiedzy uczestników nt. dostępnych narzędzi do określania potrzeb, lokalnych zasobów,
- rozwinięcie umiejętności uczestników w zakresie formułowania celów, rezultatów i działań w ramach swoich projektów;
- rozwinięcie umiejętności w zakresie planowania poszczególnych elementów projektu, przygotowywania ofert;
- zwiększenie wiedzy na temat potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć z obszaru kultury i edukacji;
- poznanie i wykorzystanie metody teatralnego działania wokół proponowanej tematyki, skupiający się na rozwijaniu emocji, umiejętności autoekspresji, samorealizacji i współdziałania w grupie (rówieśniczej, zawodowej, rodzinie), połączone z działaniami praktycznymi z plastyki i lalkarzami;
- poznanie działania teatralnego – ruchowo-aktorskiego, wokół proponowanej tematyki. Następnie grupy przejdą do działań plastycznych połączonych z wcześniejszymi aktywnościami, budowanie instalacji, tworzenie obrazów, kolaży, konstruowanie lalki;
- zaprezentowanie niemieckiego dziedzictwa kulturowego, które znajduje się na terenie Województwa Opolskiego, jego historii i pochodzenia. Następnie uczestnicy zostaną wprowadzeni w lata powojenne, w których dokonały się tak ważne zmiany polityczne i które zadecydowały o tym, że Niemcy zamieszkujący te tereny stali się z dnia na dzień mniejszością narodową. Zaprezentowana zostanie też działalność mniejszości niemieckiej w ciągu ostatnich 25 lat oraz ich dobre praktyki; w tym realizowane projekty;
- zwiększenie umiejętności w zakresie obsługi sprzętu multimedialnego;
- rozwijanie i propagowanie amatorskiego ruchu artystycznego;
- poznanie i integrację uczestników warsztatów, poszerzenie wiedzy na temat zainteresowania tańcem, zdobycie nowego doświadczenia;
- poszerzanie i ugruntowanie umiejętności już posiadanych, nabywanie umiejętności praktycznych;
- promowanie animacji kultury;

- kształtowanie umiejętności pracy w grupie, a przede wszystkim przygotowanie do pracy animacyjnej z dziećmi w zakresie tańca;
- poznanie podstawy niezwykle archaicznej formy śpiewu (białego), stanowiącej doskonałe podstawy pod umiejętne operowanie głosem przez śpiewającego;
- praktyczne poznanie różnorodnych form plastycznych (malowanie porcelany, wykorzystanie bezpiecznych materiałów wtórnych do tworzenia rzeczy pięknych, oryginalnych i niepowtarzalnych, budzące proekologiczną wyobraźnię oraz wykonanie kwiatów z bibuły);
- poznawanie specyfiki historycznej Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach oraz zachęcenie do systematycznego pogłębiania wiedzy z historii regionu;
- rozwijanie empatii, tolerancji i szacunku wobec doświadczeń ludzi żyjących dawniej i obecnie oraz przekazywanie jej młodszymi pokoleniom;
- wdrażanie do umiejętności radzenia sobie z własnymi uprzedzeniami i konfliktami,
- zainspirowanie do wyrażania trudnych emocji poprzez różnorodne formy ekspresji twórczej;
- zachęcanie do podejmowania dialogu zrozumienia i pojednania w celu eksponowania tego, co łączy;
- wzmacnianie poczucia tożsamości z regionem, ojczyzną i światem;
- pogłębianie kompetencji edukatorów w odkrywaniu potencjału uczniów i motywowaniu ich do podejmowania działań;
- poznanie ćwiczeń, skierowanych na aktywne budowanie świadomych odbiorców kultury, wykorzystanie metod pracy, takich jak: mapa myśli, metafory i eksperymenty, kreatywne techniki rozwiązywania problemów;
- usprawnienie procesu emisji głosu (modulacji, dykcji, artykulacji głosu), wypracowanie postawy ciała, właściwego sposobu oddychania;
- wykorzystanie metod teatralnych w przestrzeni publicznej i sztuce komunikacji społecznej;
- zapoznanie z prostymi zadaniami aktorskimi, improwizacją i etiudą;
- rozpoznawanie, nazywanie i korzystanie z emocji w trakcie procesu komunikacji;
- odkrywanie możliwości interpretacyjnych tkwiących w różnych tekstach;
- zainteresowanie uczestników świadomym odbiorem tekstów kultury, a w szczególności sztuk teatralnych i filmowych.
- wzbudzenie refleksji na temat percepcji tekstów kultury we współczesnym społeczeństwie oraz granic wolności spektaklu teatralnego do dowolnego odbiegania od tradycji oraz intencji autora tekstu;

- przedstawienie podstawowych trudności w dostępie do kultury na jakie natrafiają osoby z różnorodnymi niepełnosprawnościami. Przedstawione zostaną rozwiązania techniczne umożliwiające dostęp do edukacji, kultury, literatury. Zaprezentowane zostaną też przykłady działań w zakresie adaptacji materiałów wizualnych dla potrzeb osób z niepełnosprawnością wzrokową;
- uświadamianie w jaki sposób osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami mogą zapoznać się z informacjami zamieszczonymi w Internecie przy użyciu technologii wspierających oraz na jakie trudności mogą napotkać. W ramach szkolenia uczestnik zapozna się również z metodami redagowania treści przeznaczonych do publikacji w Internecie, tak aby były dostępne dla wszystkich jego użytkowników i spełniały obowiązujące w Polsce wytyczne WCAG;
- poznanie sposobów komunikacji z osobami niepełnosprawnymi, m.in. podstawy komunikacji w języku migowym;
- dostarczenie i rozwinięcie wiedzy uczestników nt. dostępnych narzędzi do określania potrzeb, lokalnych zasobów;
- rozwijanie umiejętności uczestników w zakresie formułowania celów, rezultatów i działań w ramach swoich projektów;
- rozwijanie umiejętności w zakresie planowania poszczególnych elementów projektu, przygotowywania ofert;
- zwiększenie wiedzy na temat potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć z obszaru kultury i edukacji;
- kształtowanie umiejętności nauki świadomego i uważnego odbioru muzyki klasycznej przez słuchaczy oraz tajniki filharmonicznego savoir vivre'u. Uczestnicy szkolenia otrzymają wyjątkową szansę osobistego i praktycznego „sprawdzenia się” w warunkach koncertowych; dowiedzą się wszystkiego na temat mitycznych już oklasków w filharmonii, a także pożądanego w salach koncertowych dress code'u;
- zdobywanie bardzo konkretnej umiejętności czytania koncertowych afiszy i trafnego wyboru interesujących wydarzeń;
- kształtowanie umiejętności pisania recenzji uświadomi, że bycie prawdziwym melomanem może stać się czymś (znacznie) więcej, niż tylko przyjemnym, kulturalnym rytuałem;
- poznanie zasad używania komunikacji werbalnej i niewerbalnej, w sposób wzmacniający przesłanie, a także podniesienie umiejętności prowadzenia rozmowy za pomocą pytań otwartych i zamkniętych.

Ponieważ nie wszystkie ww. cele zostały w pełni osiągnięte i biorąc pod uwagę wybrzmiałe z badań tematy/problematyka szkoleń i warsztatów, w których nasi odbiorcy chętnie wzięliby udział, proponuje się rozbudować zakres programowy warsztatów związanych z:

- Pozyskiwaniem funduszy i pisaniem projektów;
- Komunikacją interpersonalną;
- Tańcem, śpiewem i teatrem, szczególnie emisja głosu;
- Technikami plastycznymi, malowanie na porcelanie, decoupage, ceramika, garncarstwo; rękodzieło;
- Nowymi technologiami i mediami;
- Powstawaniem i funkcjonowaniem fundacji i stowarzyszeń;
- Rozwijaniem zdolności manualnych, pracą z dzieckiem i młodzieżą;
- Kreatywnością nauczyciela,
- Wielokulturowością, historią, zabytkami tradycjami Opolszczyzny, metodyka nauczania z tym związana;
- Metody pracy i wsparcie osób niepełnosprawnych, szczególnie język migowy;
- Filharmonia od „kuchni”, koncerty, instrumenty;
- Kompetencje miękkie, motywacja, mediacja.

Dobór kadry prowadzącej szkolenia/warsztaty wydaje się być adekwatny do obszarów tematycznych. We wszystkich przypadkach prowadzącymi byli specjaliści z danych dziedzin, związani z Opolszczyzną, a więc doskonale znający specyfikę regionu oraz środowiska oświaty i kultury. Zastanawiające jest zaangażowanie w niektórych przypadkach dużej liczby wykładowców, co może dwojako wpływać na jakość warsztatów/szkoleń: może je dezorganizować (wydźwięk negatywny) lub dzięki urozmaiceniu i predyspozycjom różnych prowadzących zajęcia z danej tematyki, mogą stać się ciekawsze dla odbiorców (wydźwięk pozytywny). W tym zakresie proponuje się zastanowienie nad ewentualnym ograniczeniem w przyszłości liczby prowadzących dane spotkanie/zajęcia. Może się to przyczynić do zbudowania trwalszych relacji między prowadzącym a uczestnikiem, co wydaje się być znaczące z punktu celów samego programu BMK. Ciekawym rozwiązaniem mogłoby być również zaproszenie do prowadzenia szkoleń ekspertów zewnętrznych, którzy mogliby wnieść nowatorskie metody ich prowadzenia. Jednocześnie takie spotkania stałyby się platformą wymiany doświadczeń międzyregionalnych, a nie jak dotychczas, głównie pomiędzy osobami działającymi na Opolszczyźnie. Zaproponowana w tym roku forma realizacji szkoleń poprzez lokalnych ekspertów była bardzo dobrym rozwiązaniem, bowiem dzięki niej rodzimi uczestnicy i prowadzący poznali się wzajemnie, nawiązali bliższe kontakty i relacje personalne, czego brakowało na Opolszczyźnie. I rzeczywi-

ście cel ten został osiągnięty. Dlatego też daje to Operatorowi możliwość popatrzenia szerzej, sięgnięcia do współpracy nie tylko na poziomie regionu, lecz podjęcia próby nawiązania wymiany myśli, doświadczeń, pomysłów z ekspertami z innych regionów.

W realizacji przyszłych szkoleń/warsztatów należałoby zwrócić również uwagę na warunki pracy i materiały dla uczestników oraz zwiększenie działań praktycznych, oczywiście zostało to wyartykułowane w kilku przypadkach ale jednak, tak. Więcej praktyki, mniej teorii.

Ponadto problemem, który pojawił się w trakcie realizacji szkoleń był brak zgody przełożonego na uczestnictwo w szkoleniu w trakcie obowiązków służbowych. Wynikiem tego była ostateczna rezygnacja ze szkolenia, nawet pomimo pism wysyłanych przez biuro projektu z prośbą o wyrażenie zgody na uczestnictwo (np. na szkolenia zapisało się 61 nauczycieli, z czego 48 faktycznie w nich uczestniczyło). Operatorowi zgłaszano liczne tego typu przypadki. Sugeruje się więc rozważenie przez Operatora organizacji szkoleń/warsztatów w przyszłych latach w formie popołudniowej lub weekendowej.

EWALUACJA PROCEDURY REGRANTINGU

Głównym celem konkursu grantowego „Opolskie EDUKO 2016” był rozwój i promocja współdziałania pomiędzy podmiotami reprezentującymi sferę kultury i edukacji, którego efektem są przedsięwzięcia, o wysokiej jakości merytorycznej, z zakresu edukacji i animacji kulturowej, skierowane do dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów prawnych.

Spotkanie informacyjne dotyczące konkursu grantowego „Opolskie EDUKO 2016”, Opole, 8 lipca 2016 r. (fot. L. Kubisa).

Całemu procesowi towarzyszyły spotkania zespołu roboczego ds. konkursu na współorganizację – regrantingu oraz dwa spotkania informacyjne: 8 lipca w Opolu (52 uczestników, w tym 17 nauczycieli), 13 lipca w Głubczycach (11 uczestników, w tym 3 nauczycieli).

Uczestnikom zagwarantowano konsultacje swoich pomysłów i procedury wypełniania wniosków dzięki wsparciu pracowników, posiadających duże doświadczenie w przeprowadzaniu konkursów, ocenie wniosków oraz ich przygotowywaniu, których Operator zaangażował jako ekspertów do pomocy w realizacji regrantingu.

Procedura konkursowa składa się z dwóch etapów:

I etap zakładał złożenie wniosków i ich ocenę.

II etap konsultacje pomiędzy organizatorem/komisją oceny, a wnioskodawcą w celu uzupełnienia i doprecyzowania informacji merytorycznych zawartych we wnioskach.

Do upływu terminu składania wniosków, tj. 1 sierpnia 2016 r. wpłynęły 32 wnioski. Komisja oceniająca składała się z grupy wyłonionych ekspertów, w tym w wyniku ogłoszonego otwartego konkursu na pełnienie funkcji eksperta oceniającego wnioski, z doświadczeniem w przygotowywaniu i wdrażaniu projektów z obszaru programowego (tj. kultury, animacji społecznej, oświaty) oraz w merytorycznej ocenie wniosków o dofinansowanie (szczegóły patrz regulamin konkursu grantowego z załącznikami, dostępny na stronie <http://eduko.opole.pl/konkurs-grantowy/>).

Komisja oceniająca - I Etap - zebrała się 4 i 5 sierpnia 2016 r. i obradowała w składzie: Joanna Ojdana, Bartosz Swoboda, Alicja Gawinek, Barbara Kamińska, Monika Komarnicka. Wszyscy członkowie komisji oceniali każdy złożony wniosek samodzielnie, po czym następowała dyskusja. Jeden wniosek został odrzucony ze względów formalnych (brak podpisów partnerów pod porozumieniem o współpracy). 13 wniosków przeszło do drugiego etapu, w tym 6 bez konieczności przechodzenia przez konsultacje, uzyskując pełną wnioskowaną kwotę na realizację.

Komisja oceniająca – II ETAP – zebrała się 9 i 10 sierpnia 2016 r. w składzie: Joanna Ojdana, Monika Komarnicka, Alicja Gawinek, Mateusz Nowak. W wyniku przeprowadzonych konsultacji z wnioskodawcami 4 wnioski przeszły II etap i uzyskały finansowanie. Razem 10 projektów zostało wyłonionych w ramach konkursu na współorganizację.

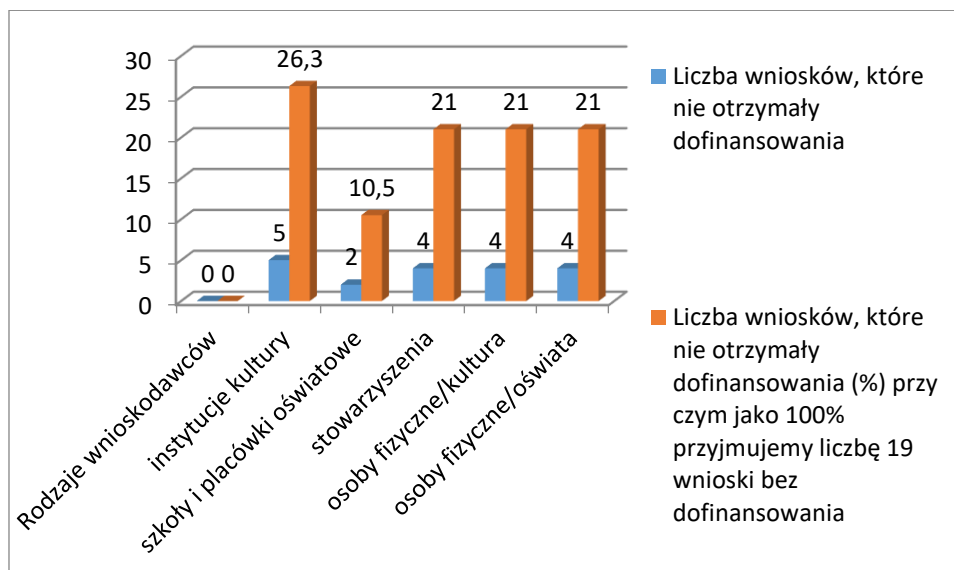
Szczegółowe informacje ewaluacji samych wniosków przedstawiono poniżej.

EWALUACJA WNIOSKÓW zgłoszonych do konkursu grantowego „Opolskie EDUKO 2016”

Do konkursu grantowego zostało zgłoszonych 32 wnioski różnych wnioskodawców działających w kulturze i/lub oświacie.

Wniosków, które nie przeszły do II etapu Komisji Oceniającej było 19 (59,38%), w tym:

- 5 wniosków złożonych przez instytucje działające w obszarze kultury, w tym 1 działająca również w obszarze oświaty
- 2 wnioski złożone przez szkoły i placówki oświatowe
- 4 wnioski złożone przez podmioty z III sektora, działające w obszarze kultury
- 4 wnioski złożone przez osoby fizyczne działające w obszarze kultury, w tym 1 działająca również w obszarze oświaty
- 4 wnioski złożone przez osoby fizyczne działające w obszarze oświaty (patrz rys. 1.)

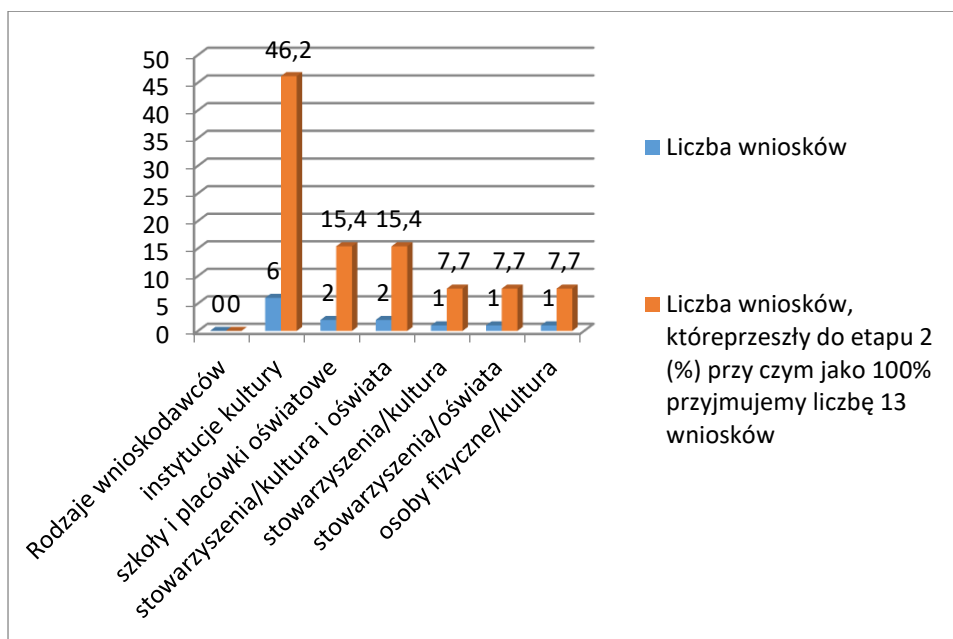

Rys. 1. Wnioski, które nie otrzymały dofinansowania, z podziałem na rodzaje wnioskodawców

Źródło: opracowanie własne

Do drugiego etapu konkursu grantowego zakwalifikowało się 13 wniosków, w tym:

- 6 wniosków złożonych przez instytucje działające w obszarze kultury, w tym 1 działająca również w obszarze oświaty
- 2 wnioski złożone przez szkoły i placówki oświatowe
- 3 wnioski złożone przez podmioty z III sektora działające w obszarze kultury, w tym 2 działające również w obszarze oświaty
- 1 wniosek złożony przez podmiot z III sektora, działający w obszarze oświaty
- 1 wniosek złożony przez osobę fizyczną działającą w obszarze kultury (patrz rys. 2)

Rys. 2. Wnioski, które przeszły do drugiego etapu, z podziałem na rodzaje wnioskodawców

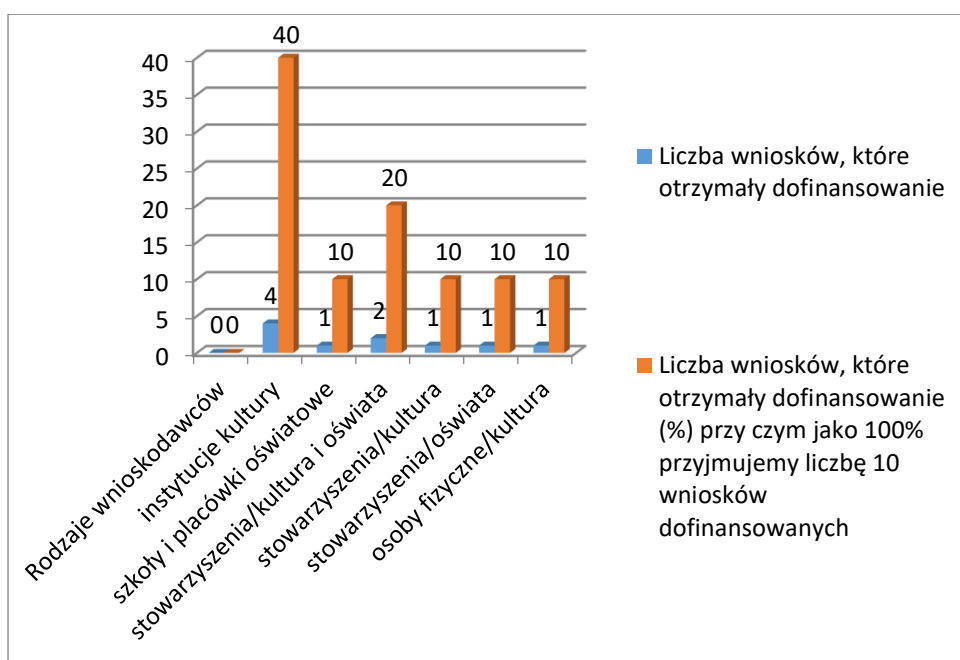
Źródło: opracowanie własne

Do drugiego etapu oceny wniosków 6. wnioskodawcom przyznano pełne finansowanie, a pozostałych 7. wnioskodawców skierowano do konsultacji. Po konsultacjach nie przyznano finansowania 3 projektom, złożonym przez:

1. II Liceum Ogólnokształcące im. Zbigniewa Herberta w Brzegu
2. Strzelecki Ośrodek Kultury
3. Gminny Ośrodek Kultury w Dobrzenu Wielkim

Pozostałym 10 projektom przyznano finansowanie w kwotach od 6 000 zł do 10 000 zł.

- 4 wnioski złożone przez instytucje działające w obszarze kultury, w tym 1 działająca również w obszarze oświaty
 - 1 wniosek złożone przez szkoły i placówki oświatowe
 - 3 wnioski złożone przez podmioty z III sektora działające w obszarze kultury, w tym 2 działające również w obszarze oświaty
 - 1 wniosek złożony przez podmiot z III sektora działający w obszarze oświaty
 - 1 wniosek złożony przez osobę fizyczną działającą w obszarze kultury
- (patrz rys. 3)

Rys. 3. Wnioski, które otrzymały dofinansowanie, z podziałem na rodzaje wnioskodawców

Źródło: opracowanie własne

W projektach, które dostały dofinansowanie zgłosiło swój udział łącznie z wnioskodawcami 40 instytucji kultury i oświaty, podmiotów z III sektora oraz osób fizycznych.

Szczegółowy wykaz w tabeli nr 1 (patrz poniżej).

Tab. 1. Wnioski, które otrzymały finansowanie. Wnioskodawcy wraz z partnerami (tytuły projektów przy wnioskodawcy).

Typ instytucji/Lp.	Instytucje kultury	Instytucje inne	Szkoły i placówki oświatowe	III sektor	Osoby fizyczne
1.	Powiatowe Centrum Kultury w Strzelcach Opolskich „Nie - zastępcza kultura”	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Strzelcach Opolskich	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Serduszko” W Strzelcach Opolskich	
2.	Łubniański Ośrodek Kultury „Folk jest cool”		Państwowa Szkoła Muzyczna Nysa Państwowa Szkoła Muzyczna Kędzierzyn-Koźle Zespół Szkół Ogólnokształcących „Carolinum” w Nysie Uniwersytet Opolski	Niemieckie Towarzystwo Oświatowe	

3.	Gminne Centrum Kultury w Białej		Państwowa Szkoła Muzyczna Opole	Fundacja „w rozwoju” „Teatr historią Białej pisany” Fundacja „na zmianę”	Jakub Olszewski
4.	Biblioteka i Centrum Kultury w Kolonowskim „Za forhangiem”		PG i PSP nr 1 w Kolonowskim		Krystyna Kunysz Gerard Mańczyk
5.			Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kluczborku	Hospicjum Św. Ojca Pio	Katarzyna Juranek-Mazurczak „Życie jest piękne”
6.	Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu		Publiczne Przedszkole nr 10 w Brzegu „By czas nie przyćmił przeszłości. Renesans”	Rada Rodziców Zespołów Artystycznych działających przy Klubie 1 Pułku Saperów	
7.	Gminny Ośrodek Kultury Dobrzeń Wielki		SPS nr 24 Opole	Fundacja „Na zmianę” „Wiele kultur – jeden dom” Fundacja „W rozwoju”	
8.	Brzeskie Centrum Kultury Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu		Przedszkole Publiczne nr 5 w Brzegu, Zespół Szkół Specjalnych w Brzegu	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze oddział Ziemi Brzeskiej „Odkrywamy tajemnice Brzegu”	Elżbieta Kuźdzał
9.			SP nr 9 w Kędzierzynie-Koźlu, Przedszkole Publiczne nr 3 w Kędzierzynie-Koźlu,	Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Pasja w Kędzierzynie – Koźlu „Zafolkujmy nasz świat” Stowarzyszenie Zespół Pieśni i Tańca Komorno	
10.	Brzeskie Centrum Kultury	Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji w Opolu	Zespół Szkół nr 2 w Brzegu	Opolskie Stowarzyszenie Edukacyjne „Kosmos w muzyce i plastyce”	

Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższe dane stwierdzono duże zainteresowanie projektem środowiska oświaty. Aż 23 szkoły, placówki oświatowe i osoby fizyczne związane z edukacją zgłosiło się do konkursu grantowego jako wnioskodawcy lub partnerzy, w tym 16 realizowało swoje projekty. Biorąc pod uwagę fakt, że do konkursu zgłosiło się tylko 18 instytucji kultury i osób fizycznych związanych z kulturą, w tym 9 realizowało swoje projekty - to duży sukces.

W wyniku konkursu rozdysponowano łącznie kwotę 87 tys. zł. Sfinansowano 10 projektów partnerskich, które realizowane były przez 40 podmiotów z obszaru kultury i edukacji. Projekty zostały skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców/opiekunów prawnych w różnym wieku oraz w różnych grupach projektowych z województwa opolskiego. Bezpośrednimi beneficjentami projektów było łącznie 916 osób (dzieci, młodzież, opiekunowie, osoby prowadzące działania merytoryczne). Pośrednich uczestników projektów grantowych było natomiast 2010.

Finał projektu „By czas nie przyćmił przeszłości. Renesans”, Brzeg, 25 sierpnia 2016 r. (fot.: J. Ojdana)

Jednym z pytań zawartych we wnioskach było pytanie: **Skąd wiadomo, że jest taka potrzeba/ na jakiej podstawie zdiagnozowane zostały problemy?**

Odpowiedzi były różne, trudno cytować je wszystkie. Uogólniając można stwierdzić, że wnioskodawcy robili ewaluację poprzednich swoich działań i na tej podstawie wyciągnęli wnioski o konieczności realizacji celów i wykonania zadań, wskazanych przez poprzednich beneficjentów działań podejmowanych przez wnioskodawców i ich partnerów, wskazanych jako współrealizatorów projektów zgłoszonych do konkursu grantowego „Opolskie EDUKO 2016”.

Zacytujmy kilka z nich:

Często padały prośby o *kontynuację tradycji pieśni i tańca co jest kontynuacją przekazywania tradycji ludowych, o zadbanie następców aby nie wygasły (SIK Pasja).*

W Brzegu wnioskodawcy zwracali uwagę na *coraz mniejsze zainteresowanie swoim miejscem zamieszkania*. Rodzice nie dbają o przekazywanie historii miejsca zamieszkania (PTTK Ziemi Brzeskiej). Stworzenie miejsca spotkań kulturowych (Kluczbork). Jednostki prowadzą stały monitoring zapotrzebowania mieszkańców w zakresie kultury i edukacji. Na tej podstawie wiedzą, że *uczniowie w coraz mniejszym stopniu czują przynależność do kultury a jednocześnie duże zainteresowanie warsztatami nt. pieczenia chleba*. BiCK w Kolonowskiem informuje, że nie jest za późno na edukację kulturalną.

Osoby fizyczne prowadziły różnymi sposobami swoje badania ewaluacyjne m.in. wywiady, które jasno wskazywały, że *80 % osób nie uczestniczy w kulturze, znikomy udział rodzin w kulturze* (Fundacja w rozwoju).

Utrudniony dostęp nauczycieli i animatorów kultury do wartościowych dzieł kultury (tych najnowszych i tych „wstecz”) – (Łubniański Dom Kultury).

Analizując powyższe możemy stwierdzić, że procedura regrantingu, wyłonionych w niej przedsięwzięć oraz prowadzenie konkursu stanowiła okazję do współdziałania osób reprezentujących sferę edukacji i kultury. Liczba osób uczestniczących w różnych formach realizowanych w ramach zajęć z edukacji kulturowej świadczy o szerokim ich zakresie. Beneficjentami projektów byli: dzieci i młodzież wraz z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz mieszkańcy województwa opolskiego. Realizacja projektów przebiegała sprawnie i bez większych trudnień, również podczas procedury rozliczania finansowego. Opisy projektów wyłonionych w konkursie grantowym „Opolskie EDUKO 2016” przedstawiono w załączniku nr 2.

Relacja z tworzenia muralu w ramach projektu „Wiele kultur – jeden dom”, 1 września – 31 października 2016 r., Groszowice, dobrzeń Wielki (fot.: M. Tomanik).

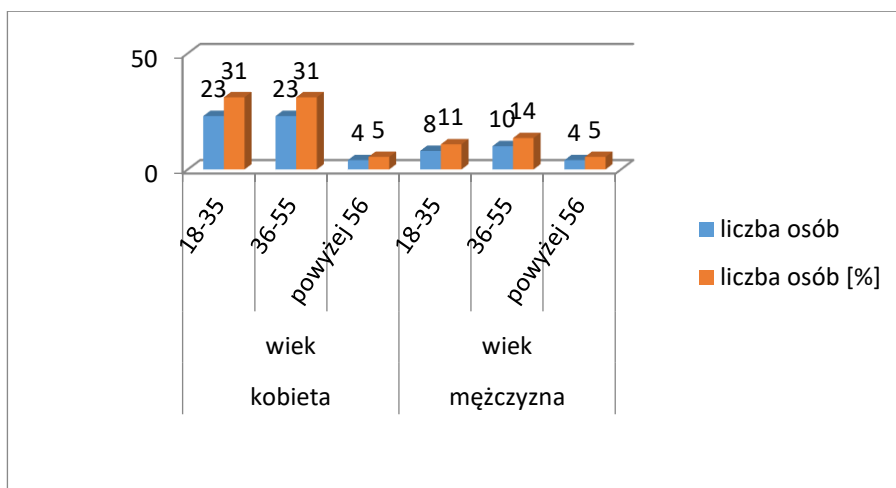
EWALUACJA GIELDY PROJEKTÓW

Zwieńczeniem i wartością dodaną projektu Eduko w 2016 r. było I Forum Ludzi Kultury - giełda projektów (zwane dalej: Forum), pod hasłem KREATYWNI. Zostało zorganizowane w dniach 9-10 listopada 2016 r. na Zamku w Mosznej. Głównym celem Forum była promocja współdziałania pomiędzy podmiotami reprezentującymi sferę kultury i edukacji. W ramach Forum zaprezentowano działania wielu instytucji, którego efektem jest nawiązanie współpracy, o wysokiej jakości merytorycznej, z zakresu edukacji i animacji kulturowej. W pierwszym dniu Forum wzięło udział 170 osób, w tym 21 dzieci. Natomiast w drugim dniu uczestniczyło 96 osób. Indywidualnych osób uczestniczących w obu dniach Forum było 182 dorosłych, w tym 15 nauczycieli i 21 dzieci.

Pokaz w wykonaniu Stowarzyszenia Teatr Tańca i Ruchu z Ogniem „Mantikora”, Moszna, 9 listopada 2016 r. (fot. S. Hałka).

Podczas Forum przeprowadzono badania ewaluacyjne. Udział w badaniu wzięli wszyscy (dorośli) uczestnicy Forum, jednak poprawnie wypełnione kwestionariusze ankiety oddały tylko 74 osoby różnej płci i różnym wieku (rys.1.), reprezentujące różne podmioty (rys.2.). Liczba oddanych ankiet będzie stanowiła wartość 100% w dalszej części ewaluacji Forum. Największą grupę stanowili przedstawiciele instytucji kultury (36%), a najmniej liczną grupą byli reprezentanci oświaty (16%). Prawdopodobnie przyczyną niskiej frekwencji osób związanych z oświatą był czas trwania Forum (godziny popołudniowe). Cieszy fakt, że tak liczną grupę (27%) stanowiły osoby fizyczne.

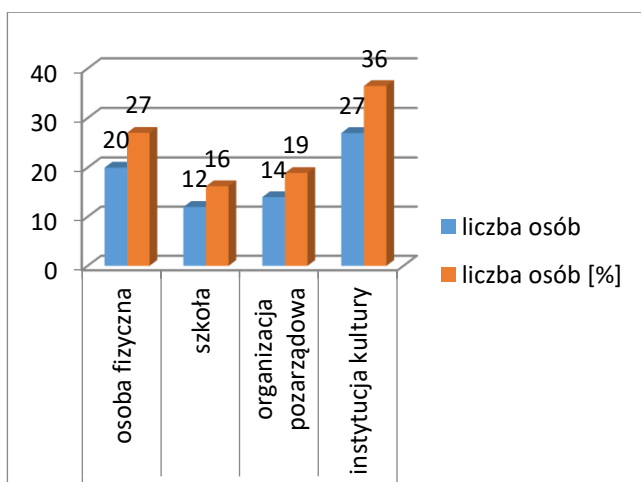

Rys.1. Wiek i płeć uczestników Forum, którzy oddali poprawnie wypełnione kwestionariusze ankiety.

Źródło: badania własne

Na pierwsze pytanie: *Czy brał(a) Pan(i) aktywny udział w tegorocznych działaniach projektowych EDUKO 2016-2018?* odpowiedzieli wszyscy ankietowani (rys 3.). Do wyboru wielokrotnego było aż 8 propozycji odpowiedzi. Największą grupę stanowili uczestnicy szkoleń (41%), uczestnicy projektu z konkursu grantowego, podobnie jak uczestnicy innych działań, stanowili po 11%. Inne działania to np. otwarcie kina Bajka, udział w I Forum Ludzi Kultury, stolik ekspercki, wolontariuszka w różnych działaniach.

Co piąty uczestnik Forum, niestety nie brał udziału w tegorocznych działaniach projektowych. Jako przyczyny podali, m.in. *nie wiedziałam, nie zdążyłam z zapisaniem się na szkolenia, limit miejsc na szkoleniach, byłam poza granicami kraju, praca w innym województwie, brak wolnych miejsc na interesującym mnie szkoleniu, nie dawno się dowiedziałem o projekcie.*

Rys. 2. Podmioty uczestniczące w I Forum Ludzi Kultury

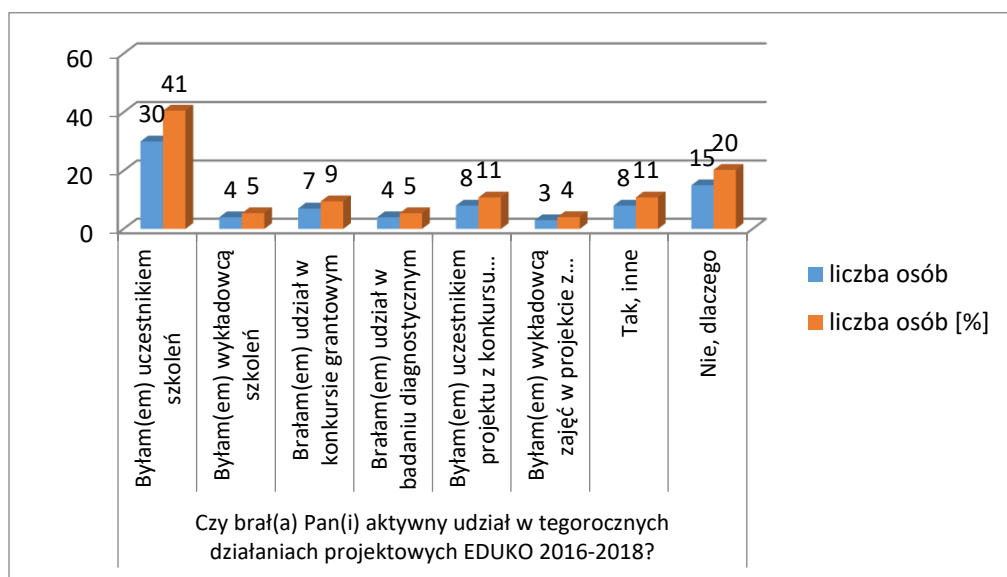
Źródło: opracowanie własne

Kwestionariusz ankiety zawierał sześć pytań z kafeterią otwartą, półotwartą i zamkniętą.

Drugie pytanie skierowane było do osób czynnie uczestniczących we wszelkiego rodzaju działaniach. Dotyczyło wskazówek/propozycji do ewentualnych usprawnień, zmian w następnych latach działań projektowych i brzmiało: *Jeśli brał(a) Pan(i) czynny udział w działaniach projektowych EDUKO 2016-2018, czy jest coś co by Pan(i) usprawnił(a), zmienił(a)?*

Pojawiły się następujące wypowiedzi:

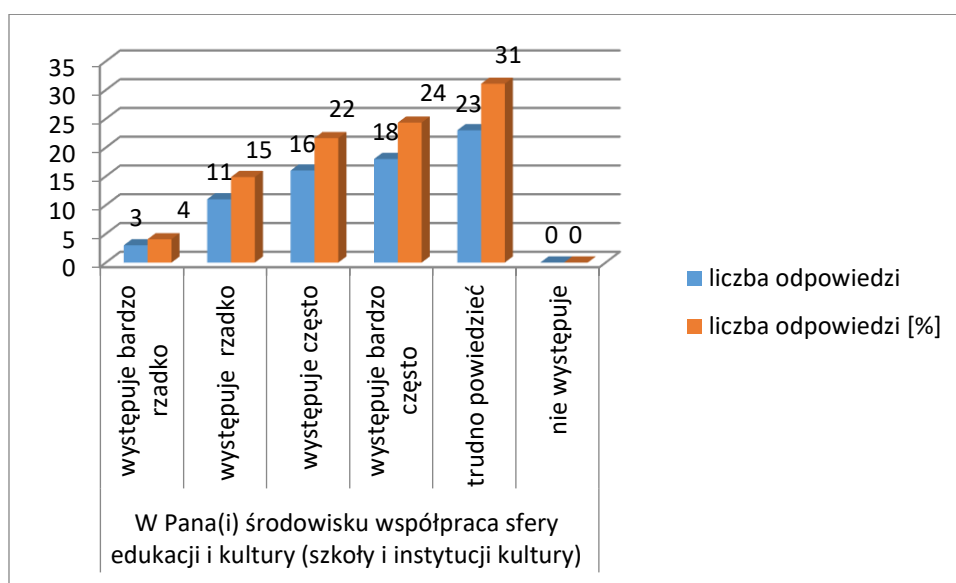
- Powiększyć zakres badań diagnostycznych.
- Usprawnić przekaz dokumentacji.
- Wydłużyć czas na realizację projektów w ramach konkursu grantowego.
- Podczas zajęć multimedialnych więcej pracy ze sprzętem.
- Jestem zadowolony z przebiegu wydarzenia.
- Możliwość większej ilości miejsc.
- Częściej i w większym zakresie organizować takie przedsięwzięcia.
- Poszerzyć ofertę szkoleń, ze względu na duże zainteresowanie i ciekawą ofertę.
- Praktycznie nie; jest wysoki poziom, cenię sobie praktyczne przykłady działań.
- Wszystko przebiegało sprawnie.
- Było merytorycznie bardzo dobrze.
- Stworzyć panel szkoleniowy dotyczący możliwości zdobywania funduszy. Co jest ważne do składania wniosków?
- Więcej czasu na przygotowanie.
- Jasne wytyczne biura co do przygotowania dokumentacji, przed podjęciem działań.

Rys. 3. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie z kwestionariusza ankiety.

Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło zagadnienia występowania współpracy dwóch sfer: edukacji i kultury. Jak często występuje współpraca między szkołami a instytucjami kultury przedstawia rys.4. Jedna trzecia badanych nie jest zorientowana co do kontaktów między tymi jednostkami, odpowiedziała *trudno powiedzieć*. Duża grupa (46%) stwierdza, że podejmowanie działań przez szkoły i instytucje kultury występuje często, a nawet bardzo często. Wypowiedzi prawie co piątej osoby (19%) są raczej niezadawalające. Według nich współpraca występuje rzadko i bardzo rzadko. Nikt nie zaznaczył ostatniej propozycji odpowiedzi, co cieszy, a mianowicie *współpraca nie występuje*.

Rys. 4. Odpowiedzi respondentów na trzecie pytanie z kwestionariusza ankiety.

Źródło: badania własne

Przykłady współpracy wskazane zostały przez respondentów w odpowiedziach na pytanie czwarte z kwestionariusza ankiety, są nimi:

- *Udział w licznych warsztatach, szkoleniach i konferencjach,*
- *Koncerty uczniów szkoły muzycznej na WBP w Opolu, udział w konkursach wiedzy,*
- *Uczniowie przychodzą na zajęcia biblioteczne, biblioterapeutyczne,*
- *Występy teatralne, artystyczne podczas imprez gminnych, Festiwale Piosenki, jarmarki bożonarodzeniowe i wielkanocne,*
- *Przygotowanie metodyki oferty edukacyjnej,*
- *Konkursy dla szkół i przedszkoli,*
- *Przegląd Przedszkolny, Festiwal Piosenki Patriotycznej,*
- *Współpraca szkoły i stowarzyszenia,*
- *Wspólne Mikołajki, konfrontacje teatralne, konkursy,*

- *Biblioteka wiejska, pobliskie szkoły i dom kultury,*
- *Warsztaty plastyczne i teatralne, Stowarzyszenie Twórców, dom kultury, szkoła średnia, biblioteka,*
- *Współtworzenie projektów, konkursów, uroczystości,*
- *Zajęcia edukacyjne dla nauczycieli,*
- *Imprezy cykliczne o tematyce edukacyjnej,*
- *Spotkania na UO, zajęcia pokazowe,*
- *Relacje turystyczne w szkołach,*
- *Współpraca domu kultury z artystami,*
- *Rodzice, dzieci, przedszkole, muzeum.*

Jak czytamy powyżej istnieje wiele przykładów, form, rodzajów współpracy między instytucjami kultury a szkołami, stowarzyszeń ze szkołami, osób fizycznych ze szkołami i instytucjami kultury. Współpraca występuje na każdym szczeblu i pomiędzy wszystkimi biorącymi udział w projekcie podmiotami.

Stoliki eksperckie podczas I Forum Ludzi Kultury, Moszna, 9 listopada 2016 r. (fot.: L. Kubisa).

W przedostatnim pytaniu była prośba o podanie przyczyn nie występowania współpracy. Mamy tutaj sytuację nietypową, ponieważ (patrz rys. 4) respondenci nie stwierdzili braku współpracy, a w pytaniu 5 wybrzmiały trzy odpowiedzi temu zaprzeczające.

Współpraca nie występuje, ponieważ:

- *nieprzychylność instytucji kultury,*
- *problem z dojazdem do instytucji kultury,*
- *brak zainteresowania niektórych instytucji edukacji.*

Na ostatnie pytanie odpowiedzieli wszyscy zgodnie, że chcą brać udział w kolejnych działaniach projektowych EDUKO 2016-2018.

Realizatorzy projektu „Zafolkujmy nasz świat” podczas I Forum Ludzi Kultury, Moszna, 9 listopada 2016 r.
(fot.: J. Ojdana)

EWALUACJA OBSŁUGI ORGANIZACYJNEJ PROJEKTU

Ewaluacji poddano również, zaproponowane przez Operatora, rozwiązania w zakresie obsługi całego projektu (wywiady indywidualne i grupowe). Do obsługi projektu zastosowano nietypowe rozwiązanie, raczej niespotykane przy projektach, o tak dużym zasięgu (całe województwo) oraz poziomie finansowania z różnych źródeł. Mianowicie na zasadzie programów stażowych, praktyk, czy w formie prac interwencyjnych zaangażowano młode bezrobotne osoby skierowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Opolu. Łącznie w 2016 r. 6-miesięczne staże odbyły trzy osoby, 9-miesięczne prace interwencyjne jedna osoba, praktyki studenckie - jedna osoba. Dodatkowo na zasadzie umowy zlecenia zaangażowano studentkę animacji kulturalnej.

Obsługa biura projektu wraz z wolontariuszami podczas I Forum Ludzi Kultury, Moszna, 9 listopada 2016 r. (fot.: B. Swoboda)

Ponadto organizacja projektu w roku 2016 r. opierała się na współpracy z wolontariuszami. Operator zaangażował 16 wolontariuszy wspomagających pracę biura i obsługę przedsięwzięć projektowych oraz 4 wolontariuszy zaangażowanych w realizację projektów z regrantingu.

Operator organizował różne spotkania dla studentów, zachęcające do aktywności w zakresie wolontariatu w kulturze:

Lp.	Data	Miasto	Typ instytucji	Do kogo skierowane?	Liczba uczestników
1	21.03.2016	Opole	Uniwersytet Opolski, Instytut Historii	Studenci	25
2	12.08.2016	Opole	Herbaciarnia Jasminum	Wolontariusze	8

3	14.09.2016	Opole	Muzeum Śląska Opolskiego	Studenci wymiany z Ukrainą i Japonią	40
4	11.10.2016	Opole	Studenckie Centrum Kultury	Studenci	12
5	22.11.2016	Opole	Pierwsze Studenckie Targi Wolontariatu - Centrum Nauka Biznes	Studenci	20

Wolontariusze skupieni wokół projektu są zadowoleni ze swojego udziału w nim, widzą również korzyści, które daje im praca w takim zespole i projekcie o takim zasięgu i randze, cyt: „Eduko jest już rozpoznawalną marką, warto tu być!”. Operator stara się podtrzymywać relacje z wolontariuszami na zasadzie partnerstwa. Ponadto angażuje pozostałych Partnerów projektowych we wspieranie wolontariuszy Eduko (np. Teatr im. J. Kochanowskiego ufundował 4 bilety na dowolnie wybrany spektakl z repertuaru) oraz rozwijanie wolontariatu i praktyk studenckich w swoich instytucjach (np. praktykantka Eduko dodatkowo zdecydowała się odbyć praktyki również w opolskim teatrze dramatycznym).

Stoisko EDUKO podczas Pierwszych Studenckich Targów Wolontariatu, Opole, 21 listopada 2016 r. (fot.: K. Śliwicka).

Jeden z wolontariuszy został z ramienia Eduko zgłoszony do konkursu „Barwy Wolontariatu”, gdzie uzyskał 2. miejsce w skali województwa. Gala wręczenia nagród odbywa się pod patronatem Prezydenta Miasta Opola, a prowadził ją Szymon Hołownia, co jest dodatkowym wyróżnieniem dla naszego wolontariusza. Ponadto wolontariusze Eduko biorą udział w wywiadach w lokalnych mediach: prasa, radio, telewizja, co również wpływa na rozwój ich kompetencji społecznych.

Gala „Barwy Wolontariatu”, Opole, 8 grudnia 2016 r. (fot.: J. Ojdana).

Całość prac projektowych koordynuje jedna doświadczona osoba z pomocą 4 pracowników muzeum oddelegowanych do projektu, w tym trzech osób zajmujących się obsługą finansowo-księgową, jednego informatyka oraz jednej osoby zaangażowanej doraźnie na umowę zlecenie.

Zaproponowane rozwiązanie początkowo wydawało się trudne do wdrożenia przez operatora (a tym samym ryzykowne w aspekcie realizacji założeń projektu), gdyż wymagało sporego zaangażowania koordynatora. Zapoznanie młodych osób, dla których w większości był to pierwszy kontakt z pracą w kulturze i w zespole projektowym, a także wdrożenie ich w system organizacji pracy było niełatwym wyzwaniem. Natomiast po kilku miesiącach okazało się, że coraz więcej prac nabierało tempa i miały coraz lepszą jakość organizacyjną. Pozytywne opinie osób zewnętrznych nt. pracowników biura potwierdzają, że wysiłek organizacyjny został udźwignięty, i to na bardzo dobrym poziomie jakości.

W kolejnych latach Operator planuje kontynuowanie zatrudnienia dwóch osób spośród stażystów oraz dwóch osób na umowy zlecenia, jako nadzorujących poszczególne obszary działalności. Zatrudniona zostanie również jedna osoba na umowę zlecenie do koordynacji wolontariatu w ramach projektu, ze względu na sporą liczbę wolontariuszy.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Występuje współpraca instytucji kultury z instytucjami oświaty.
2. Jest bogata oferta różnorodnych form działalności kulturowej, jednak nie dociera ona do wszystkich potencjalnych odbiorców.
3. Istnieje potencjał, który jest nie w pełni wykorzystany lub inaczej – nie w pełni ukierunkowany na problematykę edukacji kulturowej.
4. Zmniejszania się frekwencja na imprezach organizowanych przez lokalne instytucje kultury.
5. Niskie aplikowanie w różnego rodzaju konkursach grantowych i projektach krajowych i międzynarodowych wynikających z różnych czynników, m.in.: zniechęcenie po wcześniejszych porażkach na tym polu, nieznanomości instytucji ogłaszających konkursy, nieznanomość procedur pisania projektów.
6. Deficyty w umiejętnościach prowadzenia badań diagnostycznych.
7. Niekorzystny czas trwania, dla oświaty, niektórych szkoleń/warsztatów i spotkań.

Należy:

1. Opracować strategię działania edukacji kulturowej dla Opolszczyzny.
2. Umożliwić wyjazdy animatorów kultury do szkół odległych od instytucji kultury.
3. Rozpowszechniać informacje o działaniach w zakresie edukacji kulturowej i współpracy instytucji kultury i szkół.
4. Ułatwić osobom odpowiedzialnym w placówkach oświatowych za edukację kulturową realizację programu poza murami szkoły / przedszkola.
5. Nazwijać współpracę z opolskimi uczelniami.
6. Stworzyć katalog dobrych praktyk.
7. Umożliwić osobom odpowiedzialnym za edukację kulturową udział w permanentnym procesie doskonalenia i doksztalcania się.
8. Poszerzyć ofertę szkoleń i edukacji kulturowej z uwzględnieniem dorosłego i najmłodszego odbiorcy, uwzględniając przy tym założenia Unii Europejskiej w zakresie LLL.
9. Wypracować odpowiednie wskaźniki informujące o poszczególnych aspektach funkcjonowania sfery kultury.
10. Stworzyć ofertę szkoleń w zakresie prowadzenia badań społecznych oraz procedur pisania projektów i poszukiwania źródeł ich finansowania.

11. Zwiększyć liczbę osób na warsztaty i/lub zwiększyć liczbę grup warsztatowych.
12. Częściej organizować różnego rodzaju programy, projekty, szkolenia, w tym kontynuacja Forum Ludzi Kultury.
13. Dopasować czas trwania szkoleń/warsztatów/spotkań/konferencji dla oświaty.

Do wszystkich wniosków i rekomendacji zapisanych w powyższym raporcie należy uwzględnić szczegółowe informacje zawarte we wnioskach i rekomendacjach, które zostały przedstawione w końcowym raporcie działań diagnostycznych pt. „Diagnoza stanu edukacji kulturowej na Opolszczyźnie. Raport z badań”, autorstwa Anny Czerner i Elżbiety Nieroby umieszczonym na stronie <http://eduko.opole.pl/diagnoza/>.

Zainetresowanie projektem i programem grantowym jest zadawalające. Należy wziąć pod uwagę dużą liczbę zainteresowanych składaniem wniosków w przyszłym roku finansowym.

Wymiernymi efektami jakie udało się osiągnąć jest nawiązanie trwałej współpracy z wieloma lokalnymi partnerami, zarówno z dziedziny kultury jak i oświaty, a także z władzami lokalnymi. Poszczególne działania i całość projektu przyczyniła się do wysokiego stopnia realizacji celów Pprogramu Bardzo Młoda Kultura 2016-2018.

Łączymy nadzieję, że wniosków będzie znacznie więcej, a dofinansowanie wystarczy aby w równie proporcjonalnym stopniu móc realizować zadanie jak widać bardzo ważne i potrzebne w województwie opolskim.

Bardzo Młoda Kultura, niech iskrzy przez kolejne lata, I Forum Ludzi Kultury, Moszna, 9 listopada 2016 r. (fot.: J. Smolińska, NCK).

ANEKS METODOLOGICZNY

W ramach projektu Edukacja kulturowa Opolszczyzny EDUKO 2016-2018 przeprowadzono wiele badań wśród mieszkańców województwa opolskiego. Badania miały charakter anonimowy. Wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, w której zastosowano dwie techniki: ankietę (narzędziem w tym przypadku były kwestionariusze ankiet¹) oraz analizę dokumentów (analiza danych już istniejących, takich jak literatura przedmiotu, dokumenty strategiczne jednostek samorządu terytorialnego, domeny internetowe, dane statystyczne (zasoby Głównego Urzędu Statystycznego, informacje publikowane przez podmioty organizujące konkursy grantowe)). Oprócz metody sondażu diagnostycznego zastosowano również metodę obserwacji², zogniskowanego wywiadu grupowego (patrz cyt. poniżej) oraz niestandardyzowana technika badawcza „wiszące karteczki”.

Kluczowe miejsce w strategii badawczej przyjętej dla potrzeb Diagnozy przez nasz zespół zajęły zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami opolskich środowisk związanych z kulturą i edukacją. Sporo uwagi poświęcono odpowiedniemu doborowi próby, który umożliwiłby dotarcie do opinii bardzo różnych kategorii respondentów – 111 od reprezentantów instytucji kultury oraz innych podmiotów publicznych, takich jak: szkoły i przedszkola, poprzez działaczy organizacji pozarządowych, aż do osób fizycznych, pasjonatów zaangażowanych w działalność kulturalną i edukacyjną. Narzędzie z dyspozycjami, którym posługiwał się moderator, było zbudowane w sposób na tyle uniwersalny, że nie było konieczności wykorzystywania przy każdym kolejnym wywiadzie odrębnego kwestionariusza. W sumie spotkałyśmy się z sześcioma grupami focusowymi o różnorodnej strukturze respondentów. Oto wykaz informujący o tym, jakie kategorie badanych pojawiły się w poszczególnych wywiadach: 1: pracownicy (w tym kadra zarządzająca) domów kultury, bibliotek, szkół i przedszkoli (nauczyciele, dyrekcja), społecznicy; 2: przedstawiciele stowarzyszeń, osoby fizyczne zajmujące się edukacją kulturową, nauczyciele, bibliotekarze; 3: rodzice dzieci w wieku przedszkolnym, dyrekcja przedszkola; 4: bibliotekarze (w tym kadra zarządzająca; placówki ze wszystkich, oprócz Biblioteki Narodowej, szczebli administracyjnych); 5. przedstawiciele organizacji pozarządowych, animatorzy społeczni; 6. nauczyciele (w tym dyrektorzy, szkoły – od podstawowej po ponadgimnazjalne, z Opola i spoza stolicy regionu). Wywiady trwały od 45 minut do ponad 1,5 godziny, były nagrywane i w większości rejestrowane dodatkowo za pomocą kamery. Atmosferę wszystkich spotkań odbieramy jako bardzo pozytywną, sprzyjającą otwartości, pozbawioną presji i napięcia między uczestnikami. Jediną słabością części wywiadów, której z pewnością pragnęłybyśmy w przyszłości uniknąć, był fakt, że niektórzy ich uczestnicy opuszczali grupę focusową przed końcem wywiadu.

Badaniami objęto wszystkich uczestników form (spotkań, szkoleń/warsztatów, konferencji, seminariów) organizowanych w ramach programu EDUKO 2016-2018. Kwestionariusze ankiety były rozdawane na każdym spotkaniu. W raporcie uwzględniono:

- materiał zebrany podczas spotkań sieciujących

¹ Patrz zał.1, 2, 3, 4 i 5 do niniejszego aneksu metodologicznego

² Kwestionariusz standaryzowany

- materiał zebrany podczas wszystkich cykli szkoleniowo-warsztatowych, czyli: cykl 1 „Animator kultury – menadżer”, cykl 3 „Muzyka i taniec”, cykl 4 „Sztuki plastyczne”, cykl 5 „Dziedzictwo historyczno-kulturowe”, cykl 6 „Teatr”, cykl 7 „Niepełnosprawni – pełnosprawni w kulturze”, cykl 8 „Psychologiczno-pedagogiczny”
- materiał zebrany podczas I Forum Ludzi Kultury oraz
- diagnozę stanu edukacji kulturowej Opolszczyzny

Diagnoza stanu edukacji kulturowej na Opolszczyźnie powstała w oparciu o analizę danych ilościowych i jakościowych, zarówno zastanych, jak i wywołanych specjalnie na potrzeby projektu (patrz aneks metodologiczny *Diagnoza-stanu-edukacji-kulturowej-na-Opolszczyźnie-Raport-z-badań*)³.

³ <http://eduko.opole.pl/wp-content/uploads/2016/12/Diagnoza-stanu-edukacji-kulturowej-na-Opolszczy%C5%BAnie-Raport-z-bada%C5%84.pdf>

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Celem badań jest sprawdzenie stopnia zadowolenia Państwa z uczestnictwa w cyklu szkoleń realizowanych w ramach projektu "Edukacja kulturowa Opolszczyzny – EDUKO 2016–2018".

Ankieta jest anonimowa.

Prosimy zaznaczyć na przedstawionych poniżej skalach oceny szkolenia.

Jakie jest Państwa ogólne wrażenie dotyczące:

Atmosfery w trakcie zajęć.....	1	2	3	4	5
Sposobu prowadzenia zajęć	1	2	3	4	5
Oceny merytorycznej szkolenia	1	2	3	4	5
Oczekiwań związanych ze szkoleniem	1	2	3	4	5
Wyposażenia/ materiałów szkoleniowych	1	2	3	4	5

Napisz, co Państwu się szczególnie podobało w czasie zajęć:

.....

.....

.....

Napisz, co Państwu się nie podobało lub nie przyda w pracy zawodowej:

.....

.....

.....

W jakim zakresie (tematyka) szkoleń chcielibyście Państwo uczestniczyć w przyszłości?

.....

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Celem badań jest sprawdzenie umiejętności i wiadomości nabytych oraz stopnia zadowolenia Państwa z uczestnictwa w cyklu szkoleń realizowanych w ramach projektu "Edukacja kulturowa Opolszczyzny – EDUKO 2016–2018".

Ankieta jest **anonimowa**

1. Czy któreś z doświadczeń było dla Państwa szczególnie ważne, miłe, niemiłe?
.....
.....
.....
2. Wymień umiejętności zdobyte podczas szkolenia/warsztatów
3.
.....
.....
4. Czy poszerzyłaś/łeś swoją wiedzę, refleksje?
5.
.....
.....
6. Jak sądzisz, czy zdobyte doświadczenie warsztatowe (które?) może mieć wpływ na Twoją kreatywność? Na co się otworzyłaś/łeś?
7.
.....
.....
8. Proszę wymienić te wiadomości/umiejętności/doświadczenia zdobyte podczas warsztatów, które znajdą w przyszłości praktyczne zastosowanie w Państwa pracy z uczniami.
.....
.....
.....
9. Dokończ zdanie: Nie

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety

Załącznik 3

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

SPOTKANIA SIECIUJĄCE

Celem badań ankietowych prowadzonych w ramach projektu "Edukacja kulturowa Opolszczyzny - EDUKO 2016-2018", którego liderem jest Muzeum Śląska Opolskiego jest wzmocnienie roli edukacji kulturowej w woj. opolskim, z uwzględnieniem jego specyficznych uwarunkowań kulturowych i społecznych.

Badania mają charakter **anonimowy**.

1. Skąd dowiedzieli się Państwo o spotkaniach?

.....

2. Którym etapem działań merytorycznych projektu są Państwo zainteresowani?

(proszę podać w jakim stopniu w skali 1-5, gdzie 1 oznacza najmniej, 5 najbardziej)

diagnoza

sieciowanie i giełdy projektu

działalność szkoleniowo-warsztatowa

portal informacyjny

regrantingu

3. Czy wezmą Państwo udział w projekcie?

 tak nie

Dlaczego?.....

.....

.....

4. Czy odczuwają Państwo potrzebę realizacji takiego projektu na terenie województwa opolskiego?

.....

Metryczka:

K M

pracownik instytucji kultury/ oświaty (proszę wpisać rodzaj, np. dom kultury, szkoła podstawowa itd.)

.....

przedstawiciel NGO

osoba fizyczna

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

I Forum Ludzi Kultury

Celem ankiety jest zebranie informacji dotyczących aktualnego stanu współpracy edukacji i kultury na terenie województwa opolskiego. Ankieta jest anonimowa. Jej wyniki będą wykorzystane do planowania dalszych działań projektowych EDUKO 2016-2018.

Proszę zaznaczyć wybraną(e) odpowiedź (odpowiedzi).

1. Czy brał(a) Pan(i) aktywny udział w tegorocznych działaniach projektowych EDUKO 2016-2018?
 - Tak, byłem/byłam uczestnikiem szkoleń
 - Tak, byłem/byłam wykładowcą szkoleń
 - Tak, brałem/brałam udział w konkursie grantowym
 - Tak, brałem/brałam udział w badaniu diagnostycznym
 - Tak, byłem/byłam uczestnikiem projektu z konkursu grantowego
 - Tak, byłem/byłam wykładowcą zajęć w projekcie z konkursu grantowego
 - Tak, inne.....
 - Nie, dlaczego

2. Jeśli brał(a) Pan(i) czynny udział w działaniach projektowych EDUKO 2016-2018, czy jest coś co byś usprawnił(a), zmienił(a)?

3. W Pana(i) środowisku współpraca sfery edukacji i kultury (szkoły i instytucji kultury)
 - występuje:
 - bardzo rzadko rzadko często bardzo często trudno powiedzieć
 - nie występuje (jeśli zaznaczyłeś, tę odpowiedź – przejdź do pyt.5)

4. Proszę podać przykłady współpracy.....

5. Jeśli nie występuje żadna forma współpracy w sferze edukacji i kultury, proszę wskazać przyczyny zaistniałej sytuacji

6. Czy jest Pan(i) zainteresowany(a) udziałem w kolejnych działaniach projektowych EDUKO 2016-2018?
 - Tak Nie, dlaczego?.....

Metryczka:

Płeć: Kobieta Mężczyzna

Przedział wiekowy:

18 - 35 36 - 55 powyżej 55

Podmiot reprezentowany:

Osoba fizyczna Organizacja pozarządowa

Szkoła Instytucja kultury

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety

Załącznik 5

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

I Forum Ludzi Kultury

(prezentacja projektów)

Celem ankiety jest zebranie informacji dotyczących potencjału edukacyjnych projektów realizowanych w ramach konkursu grantowego „Opolskie EDUKO 2016”.

Ankieta jest anonimowa.

1. Które z przedstawionych dzisiaj projektów Twoim zdaniem najbardziej zachęcają odbiorców do trwałego uczestnictwa w kulturze?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Dlaczego wskazany przez Ciebie projekt może zachęcić odbiorców do utrzymywania regularnych kontaktów w kulturą?

.....
.....
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety

udostępniane na licencji:

Crative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0 Polska (BY-SA)

www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode

Patronat honorowy:

Marszałek
Województwa
Opolskiego

Patroni medialni:

Biuro projektu

Muzeum Śląska Opolskiego

ul. Św. Wojciecha 13
45-023 Opole

tel. 77 443 17 82
eduko@muzeum.opole.pl

www.facebook.com/eduko.2016.2018

ISBN 978-83-89798-86-9